

STORE
NORSKE
LEKSIKON

Innhald

- 3 Året 2023 kort oppsummert
- 3 Organisasjonane som står bak leksikonet
- 4 SNLs samfunnsoppdrag og -rolle
- 5 Innhaldet
- 6 Store norske leksikon og Wikipedia
- 6 Kunnskap folk stolar på
- 8 Vesle norske leksikon
- 10 Caroline Solem (Dysleksi Norge) om SNL/LNL
- 10 Oppslagsverk som er blitt del av SNL
- 11 Nynorsk i Store norske leksikon
- 12 Lesarane
- 12 Mest lesne artiklar
- 14 Slik lagar vi leksikon
- 15 Oppdateringsstatus
- 16 Fagansvarlege og forfattarar
- 18 Store norske leksikons historie
- 19 Internasjonalt leksikonsamarbeid
- 19 Store norske leksikon i media
- 20 Satsingar og prioriteringar
- 22 Organisasjonen
- 23 Leksikonet i tal og grafar

«Eg las på internett at ...»

Utsegna «eg las på internett at ...» har vore vanleg i mange år, kanskje særleg blant dei over 40 år. Dei yngste blir så drilla i kjeldekritikk på skulen at dei sjeldan berre les eitt eller anna på internett utan å sjekke opphavet.

I 2024 kjem dette truleg til å endre seg: Vi kjem alle til å lese tekstar på nett med uklårt opphav. I 2023 vart språkmodellane tekne i bruk, og kunstig intelligens utfordrar no alle som arbeider med tekst og kunnskap. Faktagrunnlaget og kjeldene er tvilsame, og så å seie alle dei store språkmodellane er baserte på innhald som er stole frå oppslagsverk, bøker og nettkjelder.

Google har rulla ut ein ny versjon av søkjemotoren sin til 120 land. Her er søkje-resultata dytta langt ned, til fordel for ein maskingenerert «leksikonartikkel» på toppen. Dette er ei vidareutvikling av det vi har sett dei siste åra, der Google forsøker å gje brukarane sine svaret på det dei ser etter med éin gong, utan at dei må gå til dei faktiske kjeldene. Den såkalla *knowledge panel* («faktaboksen») til høgre i søkerresultata inneheld data som er teke frå ei rekkje kjelder. Ved å gje brukarane desse opplysningane, slepp Google å sende brukarane vidare til andre kjelder, og kan halde trafikken og annonsekronene for seg sjølv. Konsekvensen for oppslagsverk som SNL er at vi går glipp av lesarar. I 2023 mista vi truleg 30 millionar sidevisningar på grunn av dette.

Endringane til Google vil ha langt meir dramatiske konsekvensar, ikkje berre for SNL, men for alle som publiserer eller les sakprosa. Fleire milliardar brukarar over heile verda vil få opp maskingenererte «leksikonartiklar» i staden for dei vanlege søkje-resultata. «Leksikonartiklane» er ikkje forfatta av menneske, men av språkmodellen Bard. Kjeldegrundlaget er innhald som Google har stole frå fleire millionar ulike nettkjelder. Sjølv om kjeldetilfanget er stort, har språkmodellen store utfordringar: Tekstane som blir presenterte, er ei blanding av gode faktaopplysningar, «hallusinasjonar», falske fakta og konspirasjonsteoriar. Desse maskingenererte tekstane er dårleg merkte; det er knapt mogleg for ein vanleg person å forstå at tekstane er forfatta av ei maskin og ikkje eit menneske.

Diverre heng reguleringa av språkmodellane etter. I 2024 håpar vi at politikarar over heile verda tek grep og innfører redaktøransvar for maskingenererte tekstar. Om ikkje, kjem vi til å møte eit heilt anna internett i framtida: eit internett der så å seie alt innhaldet er maskingenerert, med tvilsame fakta og kjelder. Konsekvensane vil vere skremmande.

Erik Bolstad
dagleg leiar, sjefredaktør

Knut Olav Åmås
styreleiar

2023 kort oppsummert

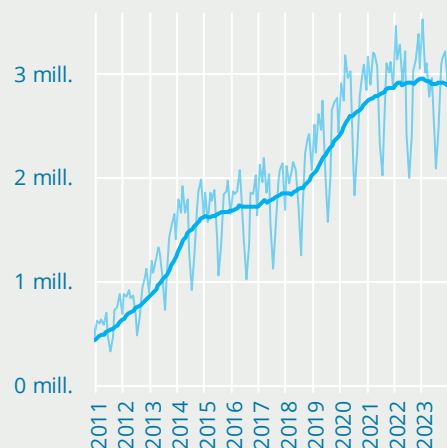
Store norske leksikon er eit ålmenleksikon som dekkjer alle kunnskapsområde. Leksikonet er gratis, fritt tilgjengeleg og reklamefritt. Med opptil 3,5 millionar brukarar i månaden og opptil 600 000 lesne artiklar kvar dag er snl.no Noregs største nettstad for kunnskapsformidling. I 2023 vart artiklane våre lesne 114 millionar gonger. Det er elevar og studentar som bruker oss aller mest.

Innhaldet i SNL er redaksjonelt stoff som blir laga av fagekspertar med bidrag frå friviljuge. Alle kan bidra i kunnskapsdugnaden og få bidraga sine evaluerte av ein fagperson. Verket blir redigert etter redaktørplakaten.

Store norske leksikon byggjer på verk

Det er mange som les Store norske leksikon. I snitt var det 3 millionar unike brukarar i månaden i 2023. Dette er ein kraftig auke samanlikna med tidlegare år, men med uflating dei siste åra.

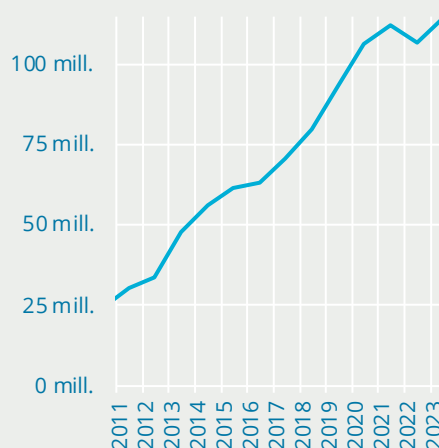
Unike brukarar per måned per år. Glidande snitt vist med tjukk strek, brukartal per måned i tynn. Brukartala i 2023 per måned varierte mellom 2,1 millionar og 3,5 millionar.

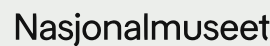
med røter heilt attende til 1906. Innhaldet blir oppdatert, signert og kvalitetssikra av 1183 fagansvarlege, fleirtalet er forskarar ved vitskaplege institusjonar. Universiteta er sjølve stammen i leksikonet. Den faglege forankringa er synleg for lesarane og styrkjer truverdet vårt. Det er unikt at så mange akademikarar i eit land driv så omfattande formidling på ei felles plattform, og at dei når så mange lesarar. Det står framleis mykje arbeid framfor oss med både artikkeloppdatering og rekruttering av fagekspertar, men mykje av innhaldet i leksikonet er blitt svært godt.

Leksikonet er blant dei mest brukte norskpubliserte nettstadene.

Lesne artiklar per år. I 2023 vart artiklane i leksikonet lesne 114 millionar gonger. Det er svært gledeleg at lesartala held fram med å stige.

Medlemsorganisasjonar i Store norske leksikon

Foreininga Store norske leksikon er ein kunnskapsdugnad der universitet, høgskular og andre ideelle organisasjonar bidreg. I Universitets- og høgskulelova er formidling definert som ei kjerneoppgåve, og SNL er ein av kanalane der universiteta når ut med kunnskap til verkeleg mange nordmenn.

Samfunnsoppdraget

Gyldig kunnskap er en forutsetning for å forstå, argumentere og påvirke i et demokratisk samfunn. Derfor sier Grunnlovens paragraf 100 ikke bare at myndighetene er pålagt å legge til rette for at den offentlige samtalen skal være åpen, men også for at den skal være opplyst. Dette er kjernen i samfunnsoppdraget til Store norske leksikon, og til medlemmene i foreningen.

Demokratiseringen av medier har skapt en fragmentert offentlighet og spredt definisjonsmakten mellom mennesker, institusjoner og kommersielle aktører. De store institusjonene for forskning og utdanning i Norge har gått sammen om å opprettholde og styrke en viktig kilde til felles kunnskap, Store norske leksikon.

TILGJENGELIGGJØR ET FELLESGODE

Universitetene og høyskolene tar et aktivt samfunnsansvar ved å formidle kunnskapen de produserer og besitter. De oppfyller kravet om å formidle bredt ved å stå bak leksikonartikler som det leses tre av hvert eneste sekund, døgnet rundt. Slik blir fellesgodet som kunnskapen utgjør, tilgjengelig for alle.

Det er viktig at de største kunnskapsinstitusjonene samler seg rundt én felles plattform for formidling på nettet. SNL kommer høyt i søkeresultatene til Google og andre søkemotorer fordi vi er en troverdig kilde som er mye brukt og lenket til. Godt innhold spredt over mange ulike nettsider er vanskelig å finne for leserne; én felles plattform er lettere å bruke og gjør merkevaren mer gjenkjennelig.

EN AUTORITATIV KILDE

SNLs formål er «å publisere signert innhold redigert av fagfolk. Artiklene skal være kvalitetssikret med hensyn til faglig etterrettelighet og kildekritikk».

Et leksikon skal ikke bare samle faktaopplysninger, det skal også definere begreper og gi analyser av hendelser, emner og personer. I SNL bidrar noen av landets fremste fagfolk med slike analytiske tekster. Ved å gjøre dem tilgjengelige for alle bidrar leksikonet til et opplyst samfunn.

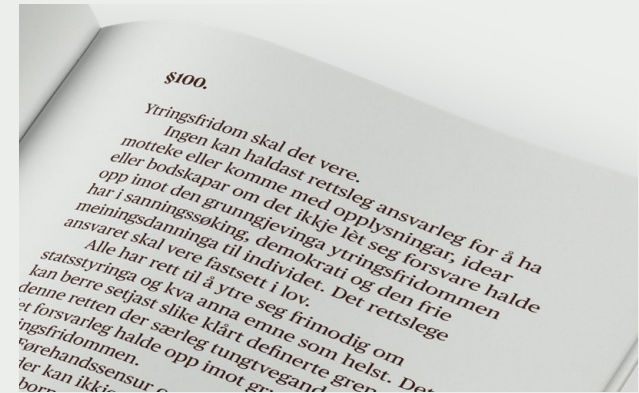
De fagansvarlige er håndplukkede eksperter innenfor hvert fagfelt. I tillegg er brukermedvirkning en viktig del av SNLs modell. At alle har mulighet til å bidra, skaper både gjennomsiktighet, engasjement og legitimitet. Endringsforslag og kommentarer fra bidragsyttere sørger for at vi drar nytte av kompetanse fra hele samfunnet. Samtidig unngår vi at leksikonet blir elitistisk og fjernt fra folk flest. Bidragene gjør det også lettere å holde leksikonet oppdatert.

Når mange hundre fagfolk skriver signerte artikler i SNL, skaper de kilder som det kan henvises til, og der kvaliteten er enkel å vurdere basert på hvem forfatteren er. Artiklene fungerer som autoritative kildetekster, både for generell kunnskapsutvikling og i samfunnsdebatten.

INFRASTRUKTUR FOR KUNNSKAP

På samme måte som samfunnet trenger troverdige nyhetskilder, trengs tilsvarende gode kilder for grunnlaget og bredden i kunnskapen. Selv i et mylder av innhold er det ingen selvfølge å finne gode kilder. Det kommer helt enkelt an på hvem som skaper nettinnholdet og om det er mulig å finne fram til de gode kildene.

Store norske leksikon er infrastrukturen der fagfolk har mulighet til å formidle faget sitt direkte til allmennheten i et nøkternt og tilgjengelig språk, uten at temaene må spisses for å passe en journalistisk vinkling eller baseres på nye forskningsgjennombrudd.

§ 100 i Grunnloven om ytringsfrihet. Leksika og oppslagsverk er viktige grunnlag for en åpen og opplyst offentlig samtale.

VITENSKAPENS STEMME

Det er viktig at forskere og fageksperter når ut med god kunnskap og fakta, ikke minst om stridsspørsmål. Store norske leksikon har vitenskapelig basert innhold. Vi har ikke som mål i seg selv at innholdet skal virke «nøytralt» eller gjengi hva folk flest er enige om. Derimot skal vi gjengi hva forskerne er enige om, og oppsummere faglige uenigheter der det er relevant.

ÅPENHET OM HVEM SOM SKRIVER

Store norske leksikon praktiserer full åpenhet, og kildekritikk skal være enkelt. Kulturkomiteen på Stortinget formulerte i sin merknad til støtteordningen for nettleksikon: «Komiteen vil påpeke at åpenhet om hvem som skriver er vesentlig for å kunne utøve direkte kildekritikk, og derved kvalitetssikre og forbedre levende leksikalske oppslagsverk.»

Å mestre kildekritikk er en stadig viktigere forutsetning for å bli kunnskapsrik. Hos oss skal folk kunne se hvem som står bak all aktivitet, derfor krever vi at alle skriver under fullt navn. Hver eneste revisjon av alle artikler er tilgjengelig: Man kan se hvem som har foreslått endringer og hvem som har godkjent dem.

Over tid danner oppdateringshistorikken en fortelling om hvem som har definert den norske kunnskapsarven.

Innholdet

Vi gir ut fire leksika på snl.no:

- ▶ **STORE NORSKE LEKSIKON - SNL** er hovedleksikonet med 171 945 artikler. Det er et allmennleksikon som dekker de fleste kunnskapsområder og oppdateres av fagfolk hver eneste dag.
- ▶ **STORE MEDISINSKE LEKSIKON - SML** er Norges største og mest leste medisinske oppslagsverk med 13 059 artikler. SML oppdateres av medisinerne og annet helsepersonell.
- ▶ **NORSK BIOGRAFISK LEKSIKON - NBL** er et historisk verk som kom ut fra 1999 til 2005. I 2023 startet arbeidet med å slå sammen biografiene i NBL og SNL, slik at det bare finnes én artikkel om hver person. Dette er et stort arbeid som vil ta flere år.
- ▶ **NORSK KUNSTNERLEKSIKON - NKL** er et historisk verk som kom ut fra 1982 til 1986. Det inneholder 3818 artikler om norske kunstnere og blir ikke oppdatert. Nasjonalmuseet eier NKL.

I løpet av 2024 skal dessuten *Lille norske leksikon / Vesle norske leksikon (LNL/VNL)*, et leksikon med enklere språk, lanseres.

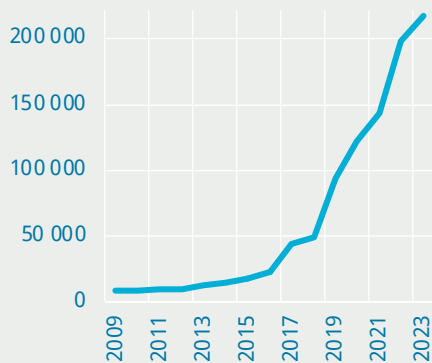
Store norske leksikon på nett var opprinnelig basert på papirleksikonet i 16 bind som Kunnskapsforlaget utga i årene 2005-2007. Med årene har eksisterende artikler blitt utvidet og nye kommet til, og nå har SNL, SML og LNL til sammen nesten 190 000 artikler.

Hvis verkene skulle vært utgitt i papirformat i dag, ville det utgjort nesten 70 bind. Artiklene i leksikonet er alt fra korte begrepsdefinisjoner til lange historieartikler. Det er svært lite igjen av det opprinnelige papirleksikonet i dagens SNL.

Arbeidet med innholdet har gått i ulike faser. Fram til 2016 prioriterte vi de mest leste artiklene. Fra 2017 til 2021 prioriterte vi mindre leste artikler som ikke hadde blitt oppdatert eller kvalitetssikret siden de ble publisert på nett i 2009, og gjorde en omfattende gjennom-

gang av disse. En del av artiklene var i god faglig stand og trengte bare redaksjonelle grep som lenker, bilder og bedre språk. I andre artikler ble det avdekket utdatert stoff og behov for utvidelser, og det er dette stoffet vi jobber med nå. Fasen med å kartlegge det gamle stoffet er bak oss, og vi fokuserer nå på å heve kvaliteten på innholdet.

I tillegg jobber vi med å få på plass nye oppslagsord og behandle temaer som har manglet i leksikonet. Vi fortsetter å importere eksisterende leksika til SNL for å styrke oss på spesifikke områder. Vi arbeider også videre med å gjøre innhold som er viktig for skolene, så tilgjengelig som mulig for elever. I dette arbeidet drar vi veksler på det pågående arbeidet med å bygge opp Lille norske leksikon.

Antall bilder i leksikonet er fortsatt for lavt, men i 2023 fikk vi inn 19 000 nye bilder. 48 prosent av artiklene har bilder, en dobling fra 24 prosent i 2019.

↑ *Nettleksikonet Store norske leksikon dersom det hadde blitt gitt ut i bokform i 2024: 70 bind*

↙ *Papirleksikonet Store norske leksikon da det ble gitt ut i 16 bind av Kunnskapsforlaget fra 2005 til 2007*

↘ *Og i 2024 blir Lille norske leksikon lansert!*

I 2010 ga Kunnskapsforlaget opp å drive Store norske leksikon. Fritt Ord og Sparebankstiftelsen DNB overtok leksikonet og etablerte en ny organisasjon. I 2014 ble denne omdannet til Foreningen Store norske leksikon, som blant annet har alle universitetene som eiere. Tekstbasen vi overtok, bestod av innholdet fra papirleksikonet Store norske leksikon. I løpet av de siste årene er innholdet blitt kraftig utvidet, og det er lite av det opprinnelige papirleksikonet igjen. Dersom vi skulle gitt ut leksikonet på papir i dag, ville det vært ca. 70 bind.

STORE NORSKE LEKSIKON ♥ WIKIPEDIA

Store norske og Wikipedia brukes til ulike formål, og vi mener at de to oppslagsverkene gjør offentligheten bedre på hvert sitt vis. Store norske leksikon er på sitt beste i definisjoner og analyser der god faglig forståelse tilfører merverdi. Wikipedia er et fantastisk oppslagsverk til fakta-informasjon om for eksempel kjente personer eller geografiske enheter, men uten faglig kvalitetssikring.

Wikipedia har samlet høyere lesertall enn Store norske leksikon. Hovedårsaken er at vi ikke dekker like mange områder. Både personer, hendelser, steder og begreper som omtales i Store norske leksikon, skal ha nasjonal eller faglig relevans.

For artikler som er relevante for akademisk formidling, har Store norske leksikon ofte like mange lesere som norsk Wikipedia: Geografi og populærkultur er mindre lest, mens innen jus, litteratur, religion, historie og lignende, har vi gjerne like mange lesere. Medisinartikler er til dels mye mer lest i Store norske leksikon. Både norsk og engelsk Wikipedia lenker ofte til Store norske leksikon som kilde.

MEST LEST I STORE NORSKE LEKSIKON OG WIKIPEDIA I 2023

Både Store norske leksikon og Wikipedia åpner for at hvem som helst kan bidra. I SNL går imidlertid en fagperson gjennom alle endringsforslag før publisering, og ingen bidragsytere får lov til å være anonyme. Begge modellene har fordeler og ulemper: Wikipedia kan ofte være raskere, mens SNL er på sitt beste i artikler der faglig forståelse, definisjoner og analyser tilfører merverdi. Det ser ut til at leserne våre forstår forskjellen og bruker oss til ulike ting: Vanligvis er det ingen overlappende tema blant de mest lest artiklene.

STORE NORSKE LEKSIKON

- 1 stjerneteknikk
- 2 første verdenskrig
- 3 narsissisme
- 4 islam
- 5 andre verdenskrig
- 6 Den franske revolusjon
- 7 buddhisme
- 8 jødedom
- 9 hinduisme
- 10 Den kalde krigen

NORSK WIKIPEDIA

- 1 Norge
- 2 Carles Puigdemont
- 3 Kleopatra
- 4 Facebook
- 5 Erling Braut Haaland
- 6 Jon Fosse
- 7 Finn.no
- 8 Oslo
- 9 Gro Harlem Brundtland
- 10 Robert Oppenheimer

ENGELSK WIKIPEDIA

- 1 ChatGPT
- 2 Deaths in 2023
- 3 2023 Cricket World Cup
- 4 Indian Premier League
- 5 Oppenheimer (film)
- 6 J. Robert Oppenheimer
- 7 Cricket World Cup
- 8 Jawan (film)
- 9 Taylor Swift
- 10 The Last of Us (TV series)

Kilder: Google Analytics (SNL), <https://pageviews.toolforge.org/topviews> (Wikipedia)

Kunnskap folk stoler på

Aldri før har så mange nordmenn lest leksikon som nå. Mens papirleksikon var en dyr investering som fantes i et mindretall av norske hjem, er nettleksikonet tilgjengelig for alle med tilgang til internett. For første gang i historien er leksikon blitt allemannseie på ordentlig.

Oppslutningen om Store norske leksikon er stor og voksende, og de siste par årene har det blitt lest mer enn 100 millioner artikler på SNL per år: I 2023 hadde snl.no 114 millioner sidevisninger, en økning på 6,5 prosent fra 2022. På vanlige hverdager utenom skoleferiene var over 200 000 unike brukere innom snl.no, og i løpet av januar hadde leksiko-

net 3,5 millioner unike brukere. Få, om noen, sammenlignbare norske nettstedet vokser så raskt som Store norske leksikon.

HØY TILLIT

Disse tallene er et resultat av mange års jobbing for å styrke innholdet, kombinert med strategisk kommunikasjonsarbeid for å fortelle hvordan innholdet skapes og kvalitetssikres. SNL står svært sterkt blant unge internettbrukere, både i kjennskap, bruk og tillit.

Opinion har gjennomført spørreundersøkelser for Store norske leksikon i 2019, 2020, 2022 og 2024. Disse gir god innsikt i tilliten og oppslutningen SNL har

Store norske leksikon har svært høy kjennskap og tillit blant skoleelever.

97 prosent av elever i aldersgruppa 15–18 år sier at de stoler på det som står i Store norske leksikon i stor eller svært stor grad.

Lærerne er noen av SNLs fremste ambassadører, men redaksjonen besøker også videregående skoler når anledningen byr seg. Her er SNL på besøk hos elevene i medier og kommunikasjon ved Alta videregående skole i Finnmark.

i befolkningen i dag, sammenlignet med andre store informasjonskilder på nett. 56 prosent av befolkningen kjenner til det digitale Store norske leksikon; i aldersgruppen 15-18 år er kjennskapen hele 95 prosent, mens kjennskapen blant dem over 60 år er 36 prosent. Kjennskapen til snl.no faller jo eldre man er.

31 prosent av dem som kjenner SNL, bruker leksikonet én eller flere ganger i uka, 65 prosent sier de er innoem leksikonet minst én gang i måneden. 91 prosent av dem under 30 har brukt SNL til skole eller studier, og i befolkningen som helhet har rundt 20 prosent brukt leksikonet til arbeid, og 37 prosent har brukt det på fritiden.

Undersøkelsene viser også at tilliten til leksikonet er svært høy: 91 prosent av dem som kjenner til SNL, svarer at de stoler på innholdet i stor eller svært stor grad. Alle som svarer at de ikke stoler på SNL, er over 60 år. 89 prosent vet at SNL er skrevet og kvalitets-

sikret av fagfolk, og 78 prosent er helt eller litt enige i påstanden «Jeg får svar på det jeg lurer på i Store norske leksikon». 85 prosent sier at de stoler mer på SNL enn på Wikipedia.

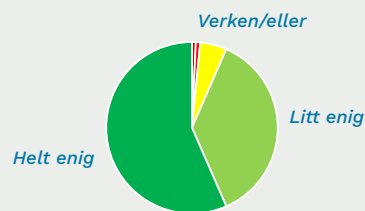
UTFORDRINGER

Kjennskapen til SNL som en digital kunnskapskilde er fremdeles for lav blant dem over 50 år. I denne aldersgruppen forbindes navnet Store norske leksikon først og fremst med skinninnbundne bøker, ikke med en nettside. Måttet merkevare- og omdømmebygging i denne aldersgruppen er derfor et prioritert område for SNL.

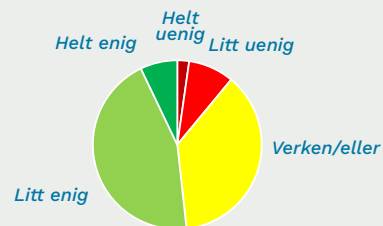
De siste par årene har vi fått drahjelp av pandemien til å få bredere lag av befolkningen inn på snl.no, ved at flere enn tidligere søkte etter kvalitets-

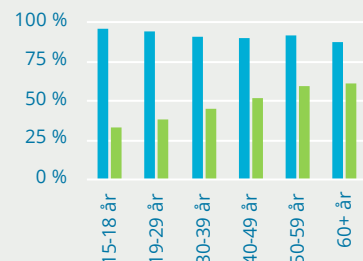
«JEG HAR TILTRO TIL AT DET SOM STÅR I STORE NORSKE LEKSIKON, ER RIKTIG»

«JEG HAR TILTRO TIL AT DET SOM STÅR I WIKIPEDIA, ER RIKTIG»

TILLIT OG BRUK I ULIKE ALDERSGRUPPER

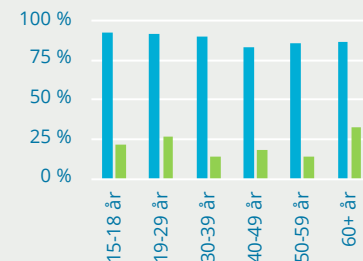
Tiltroen til Store norske leksikon (blå) er svært høy i alle aldersgrupper, i sum har 91 prosent tiltro til SNL. Tilliten til Wikipedia (grønn) er lavest blant de unge (33 prosent blant 15-18-åringene) og høyest blant de eldste (62 prosent blant 60+).

■ SNL ■ Wikipedia

Bruken av SNL er høyest blant de unge: 88 prosent av 15-18-åringene sier at de bruker SNL, mens bare 55 prosent i 50-59 sier det samme. Bruken av Wikipedia er jevnere i de ulike aldersgruppene.

KJENNSKAP TIL PRODUKSJONSMODELLEN

Andel som svarer ja på spørsmål om SNL/Wikipedia «er skrevet og kvalitetssikret av fagpersoner»

SNL og Wikipedia har ulike produksjonsmodeller: Mens SNL er skrevet og kvalitetssikret av fagfolk, er Wikipedia åpent for at alle kan skrive. 90 prosent vet at SNL er skrevet og kvalitetssikret av fagpersoner, og kjennskapen er relativt lik i alle aldersgrupper. 32 prosent blant 60+ tror at Wikipedia er skrevet av fagfolk, og de har altså ikke forstått Wikipedias produksjonsmodell.

Kilde alle grafer: Undersøkelse utført av Opinion februar 2024, landsrepresentativt utvalg, 1010 personer

Lille norske leksikon

Lille norske leksikon (LNL) er et helt nytt leksikon med enklere og kortere tekst. I 2023 har LNL gått fra å være en plan til å ligne et ferdig leksikon. Ved starten av 2024 er 621 artikler helt ferdige.

Forfatterne våre har skrevet om lag 1500 artikler, og redaksjonen har supplert med rundt 500 ordforklaringer som kan utvides etter hvert. Hittil har rundt 70 forfattere levert tekster, og 50 fagansvarlige i SNL har bidratt med fagkontroll.

ARBEID MED ARTIKLER

Valg av 11-åringer som hovedmålgruppe handler aller mest om utvalg og språklig nivå. Lille norske leksikon skal ikke bare være for barn, men skal ha kvalitetssikret faktakunnskap for alle målgrupper som har behov for enklere tekster.

I redigeringen har vi jobbet mye med å tilpasse språket og lage gode forklaringer på fremmedord vi ikke kommer utenom. For å brukertilpasse et

leksikon til dem som har størst behov for informasjon i et enkelt språk, har vi kombinert prinsippene fra klarspråk med leksikonsjangeren. I praksis har vi skapt en egen Lille norske-sjanger med ekstra fokus på en tydelig definisjon og innledning. Artiklene er maksimalt 2500 tegn, og både struktur og design skal ha mye luft. Vi har korte setninger og korte avsnitt, og vi unngår lange, sammensatte ord.

FAGKONTROLL

Vi er helt avhengige av at tekstene i Lille norske leksikon ikke bare blir enkle og forståelige, men også presise nok. Det har vært utfordrende å skrive tekster som er enkle og forståelige nok for målgruppa, samtidig som de har høyt nok presisjonsnivå og er faglig korrekte. For å oppnå dette er det innført fire lag med kvalitetskontroll for hver artikkel, og den siste kontrollen av innholdet gjøres av en fagansvarlig i SNL.

Begeistrede bidragsyttere

“ Det var veldig bra å få vurdere tekstene i Lille norske leksikon og si om det var vanskelig. Jeg tror det blir bedre for barn å lese i Lille norske leksikon enn i Store norske leksikon. Elev (11 år)

“ Artikkelen jeg vil at dere skal ha, er at dere kan si at landet Niger finnes. Kan dere plis? Når jeg sier til folk at jeg kommer fra Niger, ler de og tror at jeg sier «n-ordet». Elev (11 år)

“ Det er jo litt kult, da, for vi er jo med å lage et nettsted som kommer til å bli mye brukt av yngre, og kanskje litt eldre elever enn oss. Elev (12 år)

“ Frida Kahlo-teksten var den de likte best. De syntes den var så spennende at de valgte å google henne etterpå. Lærer for 7. trinn

“ Artikkelen om pubertet er lett å forstå, forklaringene var gode. Den forteller det viktigste om temaet, men det er også et pinlig tema. Lærer for 6. trinn

“ Jeg tror de syntes det er ekstra stas at deres klasse blir nevnt på artikkelsiden om Nauru. Vi kan helt sikkert ta flere tekster ved behov. Lærer for 7. trinn

“ ... gøy å jobbe med å tenke seg 11-åringer som målgruppe, morsom utfordring. De må jo få litt å tygge på samtidig som det skal være språklig tilgjengelig. Fagansvarlig Nora Eggen

“ Jeg har jo veldig lyst til å fortsette, for jeg synes dette er veldig gøy og veldig viktig. Fagansvarlig Anna Kathinka Evans

“ Mye bra, men også behov for å rette opp en del, så det var en meningsfylt oppgave. Fagansvarlig Erlend Hem

Uten tilskudd fra stiftelser og fond ville det ikke blitt et nytt leksikon. I 2023 bevilget Fritt Ord 1,25 millioner kroner, Sparebankstiftelsen DNB 1,25 millioner kroner og Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening 0,5 millioner kroner. Tusen takk!

Lille norske leksikon har tidligere også fått støtte fra Bergesenstiftelsen og Bufdir.

FAKTASJEKKET AV
Sten Lundbo
SIVILØKONOM, TIDLIGERE AMBASSADØR

ELEVSJEKKET AV
Elever fra Stange kommune,
Vallset skole, 7. trinn 2023/2024

Artiklene blir kontrollert i mange runder: først av forfatteren, deretter av redaktører i Lille og Store norske leksikon, så en faktasjekk av fagansvarlig i SNL. Mange artikler blir i tillegg sjekket av elever.

Den norske Grunnloven ble til på Eidsvoll våren 1814. Den ble laget av en gruppe menn fra nesten hele Norge, en **riksforsamling**. Grunnloven har fått datoen 17. mai 1814, men den var ikke helt ferdig før 20. mai. Da hadde alle fra **riksforsamlingen** skrevet under.

Danske prins Christian Frederik ble valgt til konge. Norge var en **selvstendig** stat med egen grunnlov og egen konge i noen måneder. På høsten 1814 ble Norge en del av Sverige.

Dato for grunnloven

Riksforsamlingen startet 10. april og var ferdig 20. mai. Datoen 17. mai 1814 blir regnet som den viktigste datoen for å få Grunnloven ferdig. Derfor er dette datoen for den norske nasjonaldagen.

Union

Fra 1380 til 1814 var Norge og Danmark ett land. Fra 1537 ble Danmark-Norge styrt fra Danmark. Landene var i **union**.

I 1814 hadde Danmark tapt for Sverige i en krig. Etterpå lagde de en avtale om at det skulle være fred mellom landene. I avtalen stod det også at Sverige skulle få Norge, og lage en **ny union**.

Prins Christian Frederik var sendt av faren sin, den danske kongen, for å styre Norge. Han ville gjerne styre et **selvstendig** land, og han jobbet for at **unionen** med Sverige ikke skulle bli noe av.

Ny grunnlov

Omtrent samtidig hadde en liten gruppe menn begynt å skrive en egen grunnlov for Norge. De ville heller ha et selvstendig Norge enn en **ny union**.

Christian Frederik hadde et møte med denne gruppen. Der var også flere menn som hadde makt i Norge.

På møtet ble de enige om at de måtte ha en **riksforsamling** for å lage en ny grunnlov. De bestemte også at Christian Frederik måtte velges til konge hvis han skulle fortsette å styre landet.

1400 elever har lest artikler i Lille norske leksikon og gitt tilbakemelding om språk og innhold. Elevene kunne markere enkeltord og avsnitt. Jo rødere ord, jo flere markeringer. «Grunnlovens historie» ble lest av 256 elever. **Riksforsamling** ble markert som vanskelig 397 ganger og **union** 204 ganger.

UTPRØVING I TO RUNDER

For å være helt sikre på at Lille norske passer for målgruppa, har vi bedt elever og lærere om hjelp. I skolenettverket vårt var det omtrent 60 lærere og mer enn 1400 elever.

I den første utprøvingen sendte vi ut 21 tekster fordelt på sju artikkelpakker. Hver testklasse fikk altså tre tekster hver. I denne første runden fikk de kun lese tekstene. I den andre utprøvingsrunden fikk de tilgang til det som etter hvert skal bli det publiserte verket. Her lå 60 ferdige, kvalitetssikrede tekster, med illustrasjoner og nesten ferdig design.

I utprøvingene ba vi elevene vurdere om tekstene var lette å forstå, om de kunne lære noe av dem, og om de likte dem. Responsen var overveldende positiv både fra elever og lærere. Elevene svarer at de både forstår, kan lære noe og liker det de får lese. Og lærernes tilbakemeldinger bekrefter det elevene selv melder.

I tillegg spurte vi hva de aller helst vil lese om i det nye leksikonet. Ikke overraskende kom dyr, sport, gaming og historie høyt på ønskelista. Andre litt mer overraskende ønsker var sushi, brøk og FNs bærekraftsmål.

1400 elever over hele landet har lest og gitt tilbakemeldinger til Lille norske leksikon-artiklene. Foto: NRK Super

Niger

Lille nasjonale leksikon / Lille norske leksikon / Geografi (Lille) / Afrika / Afrika FA

Natur og klima
Folk og kultur
Politikk og økonomi
Historie
Niger og Norge
Les mer i Lille norske leksikon

Niger er et land vest i Afrika. Landet grenser til Mali, Algerie, Libya, Tsjad, Nigeria, Benin og Burkina Faso. Hovedstaden heter Niamey.

Natur og klima
Niger har ikke grenser til hav og er nesten fire ganger så stort som Norge i størrelse. Rundt to tredjedeler av landet er ørken. Niger er et av verdens tørreste og varmeste land.

Det er også savanner, fjell og områder med jordbruk i landet. Det høyeste fjellet heter Idoukal-en-Taghès og ligger 2022 meter over havet.

På savannen lever blant annet elefant, sjiraff og antilope. I elven Niger bor flothest og krokodille. Nasjonaldyr er gasele.

Niger får strøm og energi både fra fossile og miljøvennlige energikilder.

Mesteparten av landet har et ørkenklima med varmt vær hele året.

Folk og kultur
Det bor mange forskjellige folkegrupper med eget språk og kultur i Niger. Rundt halvparten av befolkningen tilhører hausa, som er den største folkegruppen i landet. I nord lever spredte grupper av det nomadiske folket tuarager.

Tre fjendedel av menneskene i landet bor på landsbygda. Niger har ti nasjonale språk. Fransk er språket som blir brukt av staten. Nesten alle innbyggerne er muslimer.

NIGER
HOVEDSTAD Niamey
INNEVANDRING 26,2 millioner
STORLEK 1 266 700 km²
STATSFORM Republikk (militært diktatur)
STATSFORHOLD president (Abdouramanne Touré)
SPRÅK fransk
HØRSKOLEÅR 18. desember
VALUTA CFA-franc

Flagg

Niger (merkegrønn) ligger i Afrika (brungrønn).
Kart

Amalie Skram

Amalie Skram var en norsk forfatter. Ho er mest kjend for *Hellemyskjøllet*, som er ein serieromanar.

Skram er spesielt kjend for slektsromanane sine og for romanar om ekteskap og psykisk sjukdom. Ho skreiv også forteljingar for barn, noveller og skodespel.

Ho skreiv realistiske skildringar av menneske og miljø og var med på å utvikle den moderne romanen i Norge.

Bakgrunn
Amalie Skram fikk navnet Berthe Amalie Alver då ho blei født. Ho voks opp i Bergen med fete søsken. Då ho var 16 år gammal, gifta faren konkurs og flytta til USA. Berthe 18 år gammal gifta Amalie seg med ein sjøkaptein. Han tok familien med seg på lange sjøreiser. Skram brukte erfaringane sine derfrå i fleire romanar.

Amalie blei seinare skild, og gifta seg med den danske forfattaren Emil Skram. Ho budde i København til ho døde, 58 år gammal.

Amalie Skram sleit psykisk og var fleire gonger innlagt på sjukehus for å få hjelp. Dette var nok ho skreiv om i fleire av bøkene sine.

Slektsromanar
Det viktigste verket til Amalie Skram er *Hellemyskjøllet*. Det er ein serie med bøker om ei slekt gjennom fire generasjonar. Serien består av fem bøker.

Amalie Skram

pubertet

Pubertet er tida når kroppen endrer seg fra å være barn til å begynne å bli voksen. Kroppen endrer seg både på innsiden og utsiden. De fleste får de første synlige teğene på pubertet når de er mellom 9 og 14 år gamle.

I puberteten endrer kroppen seg og blir kjønnsmoden. Det betyr at den kan lage barn.

Første tegn på pubertet
For gutter begynner puberteten oftest med at brystene vokser. For jenter begynner puberteten oftest med at testiklene i pungen vokser. Både gutter og jenter kan oppleve at det vokser stive og tykke hår på nye steder på kroppen som fjerne teğen.

Hår
I puberteten vokser det fram en ny type hår. Det begynner å vokse hår rundt de ytre kjønnsorganene, og delvis på dem. Dette håret kalles kjønns hår.

Dei vokser også ofte hår i rumpeposken. Man får hår under armene. Noen får hår oppover magen og på ryggen. Det varierer hvor mye hår et menneske får.

Gutter og menn får etter hvert skjegg og bart.

Kroppen endrer form
Hormonene påvirker hvordan kroppen ser ut. Jenter får vanligvis større brystar, bredere hofter og mer fett på kroppen. Gutter får mer muskler. Både gutter og jenter blir høyere.

Strupehodet vokser slik at stemmen forandrer seg, særlig på gutter.

Pubertet er endringen fra barn til voksen. Av Suzanne Tucker/ Shutterstock. Bildetett: Shutterstock

PUBERTET
kjønnsmodning

Begge kjønner får hår under armene i puberteten. Dette håret er ofte skinnere enn håret på hodet, og kan ha en annan farge.

Hår under armene er nødvendig for å holde kroppen varm. Linaus: Shutterstock. Bildetett: Shutterstock

- Fakta er for alle

Lanseringen av Lille norske leksikon viser at SNL tar folk på alvor. Når målet er å hjelpe folk til å forstå, må innholdet også gjøres tilgjengelig for alle, skriver generalsekretær i Dysleksi Norge, Caroline Vigestad Solem.

Vi lever i en verden der det stadig er viktigere med tilgang til kvalitets-sikret informasjon. Det er ikke lenger nok med leseferdigheter for å forstå innholdet i en tekst. Du må også klare å skille mellom troverdige og ikke-troverdige kilder. Da er det trygt med kunnskapsaktører som Store norske leksikon - et varemerke vi stoler på.

Om lag 20 prosent av befolkningen mangler funksjonelle leseferdigheter. Det kan ha mange årsaker, og noen av dem har forbigående vansker. Men for rundt 5 prosent av befolkningen er lesevanskene både alvorlige og vedvarende. De har dysleksi.

Heldigvis trenger ikke dysleksi å være et så stort hinder som det har vært tidligere. Det er mye takket være nyere teknologi som både gir hjelp til å skrive riktig, men også hjelp til å få tekst opplest - blant mye annet. Slike muligheter er ikke lenger for de få heldige som får dekket kostnadene til dyre spesialprogrammer fra NAV. Muligheten for diktering, stavehjelp og opplesning bærer vi alle med oss i lomma hver eneste dag, på mobiltelefonen. Tilgjengelighet og kompenserende hjelp er kun et «klikk» unna.

Ja, den teknologiske utviklingen har løst mye, men den har ikke løst alt. Opplesning åpner dører. Men måtte døren være lukket i utgangspunktet?

Tekst og informasjon skal være tilgjengelig for alle. Det må vi ta på alvor. Vi må ta folk på alvor. Å skrive enkelt og tilgjengelig er bra for alle. Det er bra for de 250 000 som har dysleksi. Det er bra for den millionen som leser dårlig av andre årsaker. Og det er bra for resten av oss.

Å skrive lett er vanskelig. Å skrive lett er å ta folk på alvor. Å streve med å lese er ikke det samme som å streve med å forstå. Hvis målet er å hjelpe folk å forstå, må en skrive forståelig. Så enkelt, så vanskelig.

Når Store norske leksikon nå lanserer Lille norske leksikon, viser de at de tar folk på alvor. Viktig kunnskap, forklart på en lett måte, av en troverdig kunnskapsaktør. Dere er forbilder - måtte andre aktører følge etter. Lykke til med det viktige arbeidet!

Leksika som er blitt del av SNL

De siste årene har vi inkorporert flere leksikalske oppslagsverk i SNL. Slik blir innhold av høy kvalitet tilgjengelig og bevart, det får flere lesere og blir oppdatert av fagekspertter. Vi har særlig satset på å overta rettighetene til verk som omhandler kulturhistorie i bred forstand, fordi dette har vært en mangel i SNL.

JUSLEKSIKON.NO

I 2022 overtok SNL jusleksikon.no, og 1500 artikler ble gjennomgått og kvalitetssikret før de ble del av SNL i 2023.

ALLKUNNE

1800 artikler fra nynorskleksikonet *Allkunne* ble del av Store norske leksikon i 2021 og 2022. Se side 11.

MARITIMT LEKSIKON

7000 artikler fra det uferdige oppslagsverket *Maritimt leksikon* av Peter Zwilgmeyer har fra 2020 blitt del av SNL. Artikkelen importeres, kvalitetssikres og utvides av Andreas Osnes; prosjektet vil trolig fullføres i 2024.

NORSK BUNADLEKSIKON

2000 artikler fra storverket *Norsk bunadleksikon* av Bjørn Sverre Hol Haugen ble del av SNL i 2021. Artikkelen er gjennomgått og oppdatert av bunadviter Barbro Storlien.

ARKITEKTURLEKSIKON

I 2018-2021 publiserte SNL store deler av Arne Gunnarsjaas *Arkitekturleksikon*. Tekstene er utvidet og kvalitetssikret.

NORSK PRESSES HISTORIE

I 2018-2021 ble artikler fra *Norsk presses historie*, om så å si alle aviser som noensinne er gitt ut i Norge, publisert i SNL.

KIRKER I NORGE

I 2019 ble artiklene om de norske stavkirkene fra *Kirker i Norge* (Arfo forlag) del av SNL. I 2022 og 2023 ble artikler om flere hundre andre kulturhistoriske viktige kirker publisert i leksikonet.

KRYDDER, FRUKT OG GRØNN-SAKER

SNL har over 4000 artikler om planter. De fleste er skrevet ut fra de botaniske egenskapene til plantene og hadde for lite om matlaging og kulturhistorie. Tekst fra Kari Vetlesens *Krydderleksikon* og *Frukt- og grønnsaksleksikon* ble del av SNL i 2021 og 2022.

NORSK JAKTLEKSIKON

I 2020 ble tekster og illustrasjoner fra *Norsk jaktleksikon* del av SNL.

METLEX

I 2017 ble Meteorologisk instituttets oppslagsverk *MetLex* del av SNL. Det oppdateres av fagfolk ved instituttet.

Nynorsk i SNL

NYNORSK: FRÅ 0 TIL 20 000

Store norske leksikon er eit tospråkleg leksikon. Forfattarane vel sjølve om dei vil skrive på bokmål eller nynorsk. Men det er først gjennom samarbeidet med Nynorsk kultursentrum frå 2020 at nynorsken har breidd seg i leksikonet. No har SNL over 20 000 artiklar på nynorsk.

Nynorsken hadde lenge dårlege kår i Store norske leksikon. I nesten 100 år var det ikkje skrive eit einaste ord på nynorsk i leksikonet. Så da nettredaksjonen på 2010-talet vedtok ein ambisjon om å bli eit tospråkleg leksikon, var det eit viktig strategisk skifte. Men det gjekk trått: Medan SNL hadde høg produksjon og mange lesarar, så gjekk det seint med nynorskandelen.

ALLKUNNE BLIR DEL AV SNL

Samstundes vart det produsert godt leksikon-innhald på nynorsk i nettleksikonet Allkunne. Allkunne vart stifta av Nynorsk kultursentrum og Det Norske Samlaget i 2009 med ambisjon om å lage eit heilskapeleg ålmenneleksikon.

Gjennom dryge ti år hadde dei bygd ein leksikonbase med 25 000 artiklar. Mykje av stoffet var henta frå andre verk, men ein god del var eigenprodusert innhald med høg kvalitet. Men i ei tid der lesarane kjem frå Google-søk, så vann ikkje nynorskleksikonet fram i trefflista, og altfor få lesarar fann det gode stoffet.

I 2020 vart SNL og Nynorsk kultursentrum samde om at SNL skulle overta det eigenproduserte innhaldet til Allkunne. I 2021 og 2022 vart 1911 artiklar flytte frå Allkunne til SNL, og i juni 2022 vart allkunne.no stengd. Satsinga på å auke talet på nynorskartiklar i SNL vil halde fram i 2024 og vidare.

SATSING PÅ MEIR NYNORSK I SNL

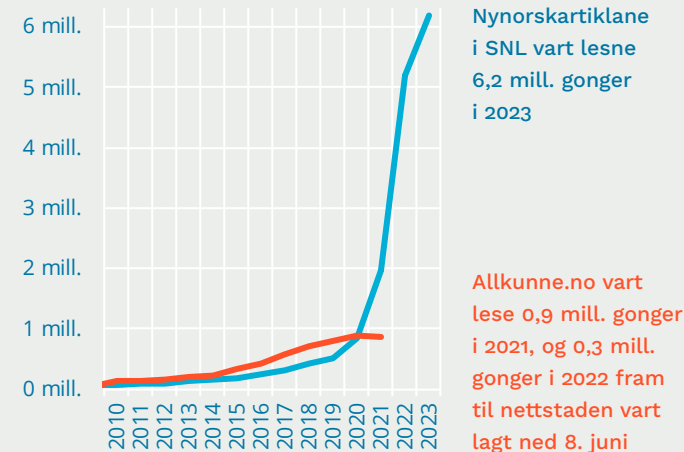
Det er eit stort ansvar SNL no skal aksle, med å vere ein god tenar for fagspråk på dei to norske skriftspråka. SNL skal ikkje berre ha nynorsk på nokre få temaområde, vi skal bruke nynorsk i alle kategoriar. Lesarane skal få møte nynorsk i medisin, geografi, historie, teknologi og så vidare. For å få til dette har vi sett i gang storstilt omsetjing av artiklar frå bokmål til nynorsk. I 2024 blir Vesle norske leksikon lansert, og der skal nynorskartiklar stå side om side med artiklar på bokmål, som i SNL.

Arbeidet med nynorsk har òg vore ein prøvestein for arbeid med maskingenerert prosa. I 2022 publiserte SNL for eksempel artiklar om alle fuglar i verda, der dei fleste er på nynorsk. I 2023 maskingenererte vi delar av teksten i artiklane om kommunane.

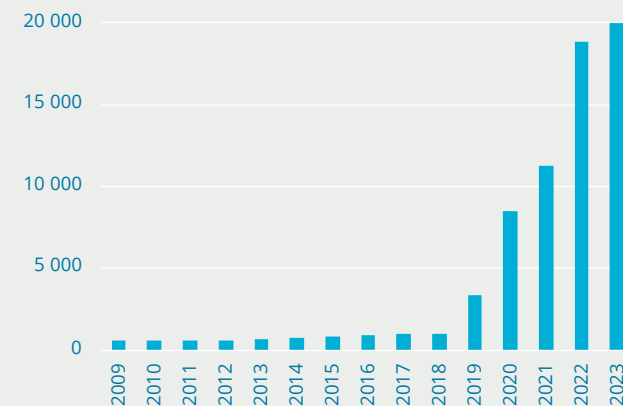
I 2023 nådde vi tre viktige milepælar i satsinga på nynorsk i SNL: Over 20 000 artiklar er no på nynorsk, det er meir enn 100 nynorskartiklar i kvar einaste hovudkategori, og i tekstmengd er no SNL eit større nynorskleksikon enn det Allkunne var.

MEST LESNE NYNORSKARTIKLAR I SNL I 2023

1. stjernetekn	11. norrønt
2. hinduisme	12. nynorsk
3. Land i Europa	13. dialekter i Noreg
4. svartedauden	14. hjernen
5. Ivar Aasen	15. Immanuel Kant
6. norsk språkhistorie	16. Nelson Mandela
7. Jon Fosse	17. Fadervår
8. Odvar Nordli	18. elveblest
9. energi	19. protestantisme
10. Jesus	20. bunadskategoriar

Lesing av nynorskartiklar i SNL samanlikna med lesing av allkunne.no. Eitt av måla med at SNL tok over Allkunne var å få fleire til å lese nynorsk, og det har lukkast. I takt med at fleire artiklar i SNL blir omsette til nynorsk, vil nynorsklesartala stige.

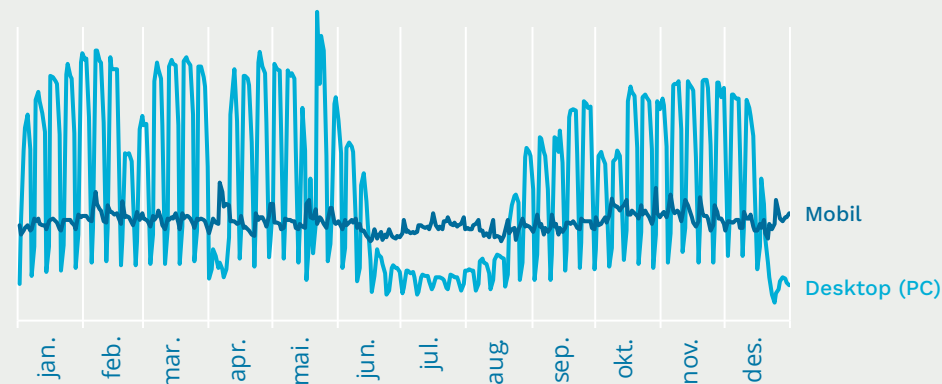

Tal nynorskartiklar i SNL per år. Ved inngangen til 2024 hadde SNL 20 009 artiklar på nynorsk. 1911 av desse kjem frå Allkunne, resten er omsette eller nyskrivne på nynorsk.

Leserne

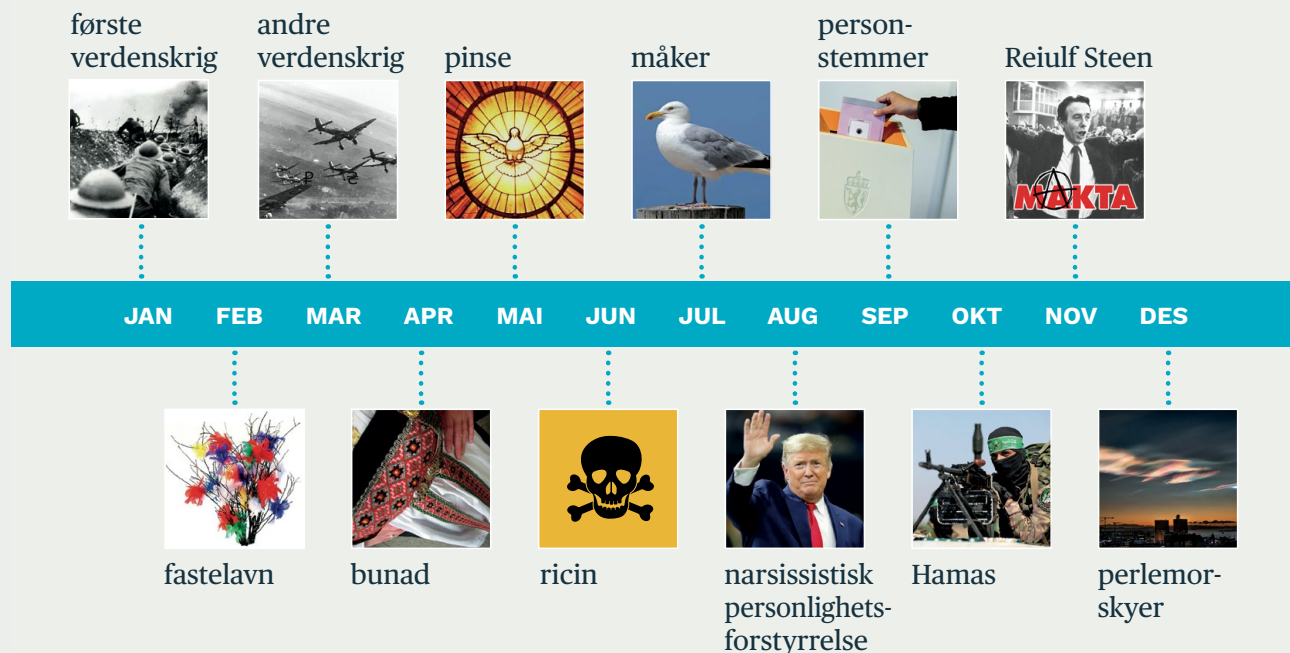
SNL har en ung lezerskare. Det viser både undersøkelser og lese-mønstre. I Opinion-undersøkelsen utført i 2024 sier 94 prosent av dem mellom 15 og 18 år at de kjenner til snl.no. 88 prosent av de yngste sier at de bruker leksikonet minst én gang i måneden, mens 68 prosent av respondentene i aldersgruppa 19-29 år svarer det samme.

Skoleelever og studenter er likevel bare én av mange leser-grupper, og de utgjør ikke flertallet. Store norske leksikon har år for år økt oppslutningen i den generelle befolkningen, enten de skal finne fakta til familie-quizen, gjøre research på jobb, forstå bakgrunnen for store og små nyheter, eller rett og slett bare tilegne seg ny kunnskap fra lenestolen.

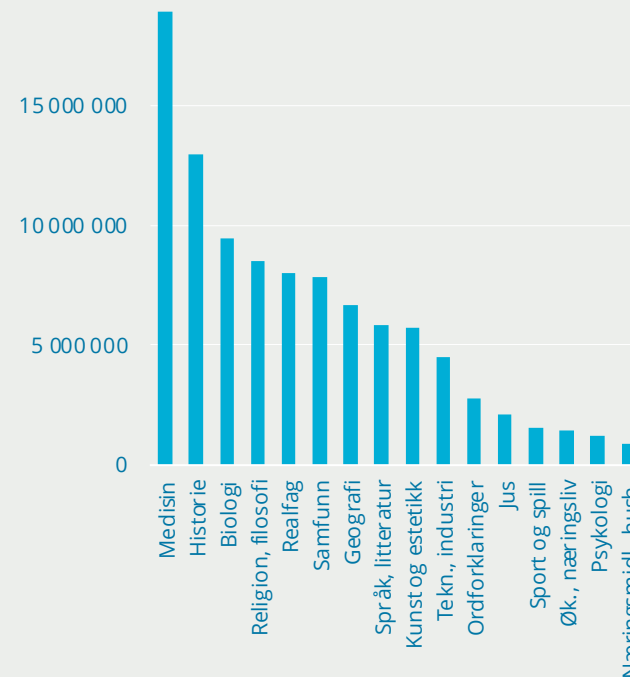

62 PROSENT LESTE SNL FRA MØBIL I 2023

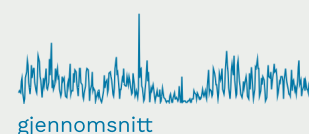
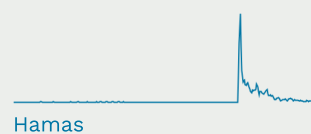
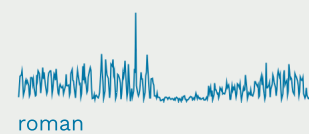
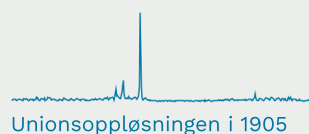
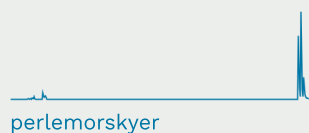
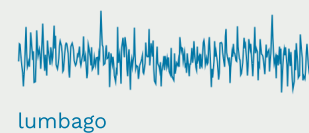
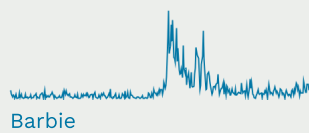
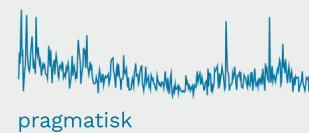
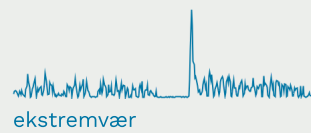
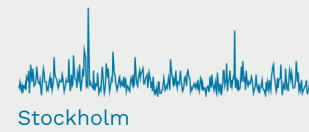
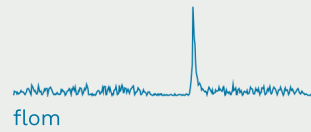
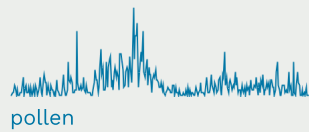
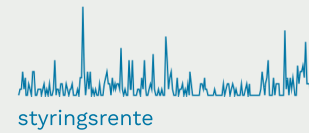
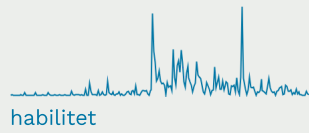
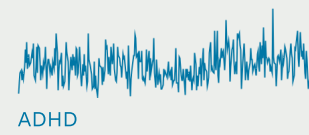
Bruken av SNL fra mobil øker hvert år. Vi ser at mobilbruken er svært jevn gjennom året, mens desktop varierer svært mye mellom ukedagene og går ned i ferieperioder. Medisinstoffet er overrepresentert på mobil sammenlignet med desktop, særlig på kveldstid.

Mye leste artikler i Store norske leksikon per måned i 2023. De mest leste artiklene i 2021 var stjernetegn (lest 217 919 ganger), første verdenskrig (174 593), narsissistisk personlighetsforstyrrelse (158 072) og islam (136 792).

Mest leste kategorier i Store norske leksikon i 2023. Medisinstoffene ble lest 19 millioner ganger.

GRAFER OVER LESERTALL FOR NOEN ARTIKLER I 2023

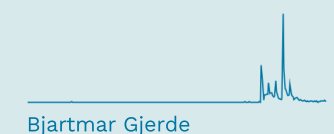
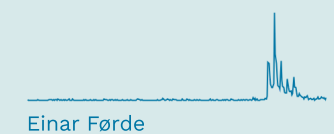
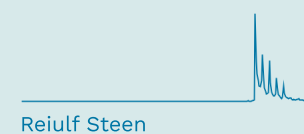
Det er stor variasjon i lese-mønstret. Noen artikler leses bare i skoleåret, noen er aktuelle året rundt. Noen artikler leses mye i en kort periode på grunn av en hendelse eller en sak i nyhetene.

TV-serier kan ha svært stor innvirkning på lesertallene i leksikonet. Opp mot 90 prosent av dem som ser TV, har en smarttelefon i hånda, og mange bruker telefonen til å lese mer om det de ser på. Tidligere har vi sett at historiske dramaserier som «Lykkeland» og «The Crown» har gitt tydelige utslag på leserstatistikken.

I 2023 kom NRK-serien «Makta», og denne førte til større hopp i lesertall enn vi har sett for noen annen TV-serie tidligere. Serien handler om maktkampene i Arbeiderpartiet på 1970- og 1980-tallet og er en blanding av fakta og fiksjon. Mange brukte SNL til å finne ut av hva som var sant og ikke, og til å fordype seg i historiske artikler.

Artiklene i kategorien «Historiske biografier i norsk politikk» ble lest tolv ganger mer i 2023 enn i 2022. Artikkelen «Alta-saken» fikk doblet lesertall. Og i begynnelsen av 2024 eksploderte lesingen av «flodhest», etter en litt surrealistisk Makta-episode.

Lesertall for biografier om de sentrale rollene i «Makta». Artikkelen om Reiulf Steen ble lest litt over 2000 ganger i løpet av de ti årene mellom 2012 og 2022, men 75 000 ganger i 2023!

Slik lager vi leksikon

Store norske leksikon skal ha oppdatert og kvalitetssikret innhold. Vi er mange som jobber for at vi skal lykkes med det, og det trengs mange rutiner for at jobben skal bli gjort på en god og effektiv måte.

FAGANSVAR

Artiklene i leksikonet er sortert i 10 000 kategorier. For hver kategori trenger vi det vi kaller en fagansvarlig. En fagansvarlig er en håndplukket ekspert som har ansvar for å ta seg av en bestemt del av leksikonet. Samme person kan ha ansvar for flere kategorier.

Det er redaktørene som avgjør hvem som skal være fagansvarlige. Ved inngangen til 2024 var det 1138 fagansvarlige i SNL. Vi tror vi trenger minst 1500 fagansvarlige for å dekke alle områder i leksikonet.

HVEM SKRIVER INNHOLDET?

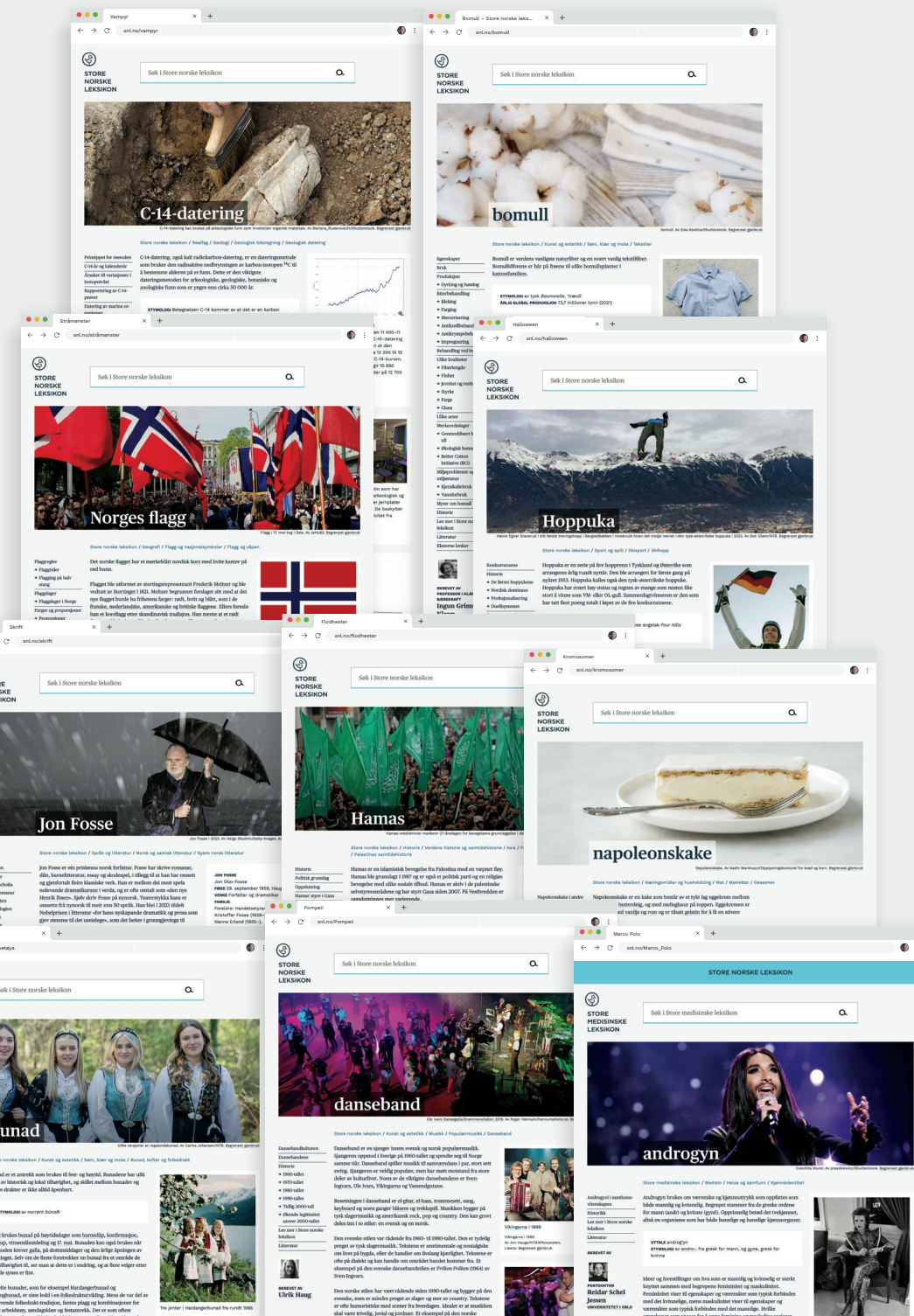
Tekstene i leksikonet bygger nesten alltid på tidligere versjoner, og våre fagansvarlige oppdaterer de gamle artiklene. Dette er en unik form for samskriving, der botanikere i dag bygger videre på og korrigerer artikler fra forrige generasjons botanikere, og der sosiologer eller historikere utvider artikler som er skrevet av medisinerer eller ingeniører for å sikre at et tema blir dekket fra flere vinkler. De fagansvarlige skriver også nye artikler når det trengs.

Redaktørene skriver ikke artikler selv. Vår jobb er å finne gode fagansvarlige, motivere dem til formidling, hjelpe med prioritering og bistå i å finne formuleringer som er tilgjengelige og forståelige, samtidig som de er faglig troverdige. Vi hjelper også til med illustrering. Sammen sørger vi for at artiklene forteller det leserne lurer på, har godt språk, bilder og lenker, at de er balanserte, og at de følger den formen leksikonartikler skal ha.

ARBEIDSFLYT

De fagansvarlige publiserer oppdateringer direkte i leksikonet. Redaksjonen kontrollerer ikke endringer før de blir publisert, men går gjennom alt som blir gjort i leksikonet i etterkant.

Hver uke er det et par redaktører som har som oppgave å gå gjennom alle endringene som er gjort. Hensikten er både kvalitetskontroll, å hjelpe til med struktur og formuleringer, og å ha oversikten over hva som blir gjort. Det er vanligvis flere hundre endringer som blir publisert hver dag, så det er en tidkrevende jobb, men det er fremdeles mer effektivt enn å sende alle endringer til en redaktør på forhånd for godkjenning. Redaksjonen

følger også med på kommentarer og endringsforslag fra leserne. De fagansvarlige er forventet å behandle alt fra spørsmål fra skoleelever til fagtungne endringsforslag om komplisert stoff.

PRIORITERING OG DUGNADSÅND

Det er en utfordring å ha oversikt og styre arbeidet. Hva er det de fagansvarlige jobber med akkurat nå, og hvor bør vi legge inn innsatsen? Hvilke artikler har folk kommentert og foreslått endringer i, og har den fagansvarlige svart? Er det noen viktige artikler vi mangler eller noen fagområder som trenger utvidelse? Og hvordan skal 15 redaktører sørge for at 1138 ulike mennesker fra hele landet arbeider best mulig - og ganske likt - med 190 000 artikler?

Når redaksjonen veileder fagansvarlige, prioriterer vi etter lesertall, aktualitet, hvor faglig sentralt innholdet er og i hvilken grad det er utdatert. Samtidig er leksikonet en dugnad. Alle vet at når det først dukker opp ivrige entusiaster på en dugnad, er det lurt å holde dem i gang. Og på noen områder har det vært langt enklere å finne engasjerte eksperter enn på andre. Derfor er enkelte fagområder mye mer gjennomarbeidet enn andre, blant annet innen musikk, kunst, norsk geografi, anatomi og design.

Det som eksperter innen et fag mener er viktig, og det allmenheten er mest opptatt av eller har mest behov for å lære om, er ikke alltid det samme. Balansen mellom faglig relevans og lesernes behov er noe vi bruker mye tid på å finne sammen med de fagansvarlige.

INTERAKSJON

De fagansvarlige har tilgang til løpende, oppdatert statistikk for artiklene sine, både lesertall og tidspunkt for siste oppdatering. Dette er en stor hjelp for redaktører og fagansvarlige når vi prioriterer ressursbruk. Dessuten er lesertallene inspirerende for de fleste!

For å holde styr på hvilket innhold som trenger å jobbes med, har vi et internt system for å merke enkeltartikler som bør oppdateres, utvides eller illustreres. Det gjør det mulig for oss å ha oversikt over store kategorier og hjelper til med å bestemme hva som bør prioriteres til enhver tid.

TEKNISK PLATTFORM

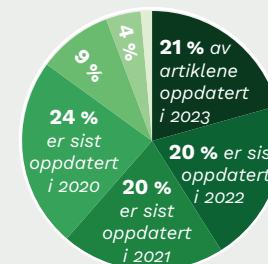
Store norske leksikon er en ren netjtjeneste, og vi er helt avhengige av en god teknisk plattform. Plattformen skal sørge for at brukerne lett kan finne det de leter etter, at artiklene er gode å lese, og at søkemotorene klarer å indeksere innholdet. Samtidig er den tekniske plattformen arbeidsverktøyet til de fagansvarlige og redaksjonen.

Publiseringsverktøyet vårt er spesialutviklet for leksikonet. Det er selskapet -Minus som har utviklet plattformen de siste ti årene, i nært og daglig samarbeid med redaksjonen, og vi arbeider fremdeles med å gjøre den bedre og mer effektiv.

Leksikonet har en rekke særegne behov: Det må være klart hvem som har ansvar for hver enkelt artikkel og hvem som har skrevet den, og systemet må holde orden på hvem som har oppdatert hva, betaling til fagansvarlige, kommentarer og innspill. De siste årene har vi fått mange nye funksjoner, som kvalitetsvurderinger, arbeidslister og detaljert statistikk på artikkelnivå, og dette har gjort arbeidsflyten mye mer effektiv.

I 2023 har vi særlig prioritert opp arbeidet med universell utforming og å gjøre sidene tilgjengelige og så gode som mulig for lesere med ulike funksjonshemninger. Mye av arbeidet er gjort i forberedelse til lanseringen av Lille norske leksikon, ambisjonen er å være Norges best universelt utformede innholdsnettsted!

OPPDATERINGSSTATUS FOR ARTIKLENE

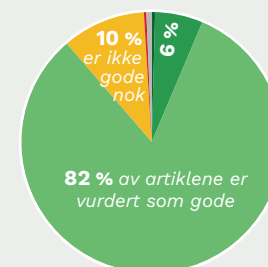

LESING ETTER OPPDATERINGSÅR

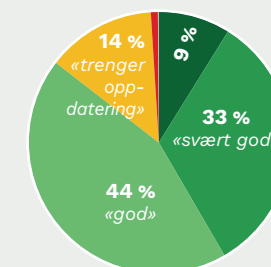

85 prosent av artiklene i SNL er blitt oppdatert de siste fire årene. I 2021 fullførte vi gjennomgangen av de uoppdaterte artiklene vi overtok fra papirleksikonet, et enormt prosjekt som tok flere år. Mange artikler vil nå ikke trenge oppdatering på mange år (typisk ordforklaringer og grunnleggende konsepter), mens andre krever oppdatering flere ganger i året.

KVALITETSVALURDERINGER AV ARTIKLENE

LESING ETTER KVALITETSVALURDERING

I 2017 innførte SNL et kvalitetsvurderingssystem for artiklene. Artikler blir vurdert etter en femdelst skala: 1 «en av de beste artiklene», 2 «svært god», 3 «god», 4 «trenger oppdatering» og 5 «kritiske problemer». Vurderingene er grunnlaget for arbeidslister for de fagansvarlige.

99 prosent av artiklene (194 146) har blitt manuelt vurdert etter at systemet ble innført. 1 prosent av artiklene (grå) er maskinelt vurdert med ulike algoritmer.

De gode artiklene leses langt oftere enn de dårlige. Det er for eksempel bare 815 artikler med kvalitetsvurdering 1 («en av de beste»), men disse artiklene står for 9 prosent av lesingen.

Fagansvarlege og forfattarar

Kvaliteten på innhaldet i Store norske leksikon stammar frå dyktige og dedikerte fagansvarlege og fagmedarbeidarar.

Ein fagansvarleg er ein fagekspert som har ansvar for éin eller fleire kategoriar i leksikonet. Fagansvarlege oppdaterer artiklar, kvalitetssikrar endringsframlegg, svarer lesarane og formidlar kunnskap til ålmenta. Fagmedarbeidarane er ei blanding av fagekspertar som leverer artiklar, studentar som oppdaterer enklare artiklar og illustrasjonar, og andre personar som blir rekrutterte av redaksjonen til spesifikke oppgåver.

Ved inngangen til 2024 hadde leksikonet 1183 fagansvarlege og fagmedarbeidarar. 69 prosent (816) arbeider ved vitenskaplege institusjonar - 58 prosent (691) ved medlemsorganisasjonane i SNL. På ikkje-akademiske område, som ein del geografi, kultur og idrett,

har vi mange fagjournalistar eller andre med solid arbeidserfaring frå feltet.

I 2023 oppdaterte dei fagansvarlege 26 202 artiklar. For dei fagansvarlege er SNL ein sentral kanal for å formidle grunnleggjande kunnskap innan fagfeltet kvar enkelt brenn for. Leksikonet gjer at dei kan nå store lesargrupper med fagstoff formulert på norsk.

For universiteta er SNL den største skriftlege formidlingskanalen til ålmenta og eit utstillingsvindaue for kunnskapsproduksjonen som skjer ved institusjonane.

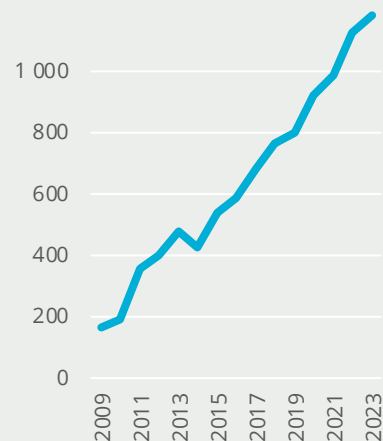
Dei siste tre åra har vi verva 492 nye formidlarar, samtidig som det kvart år også er ein del som må trekkje seg. I 2023 rekrutterte vi 158 nye fagansvarlege. Vi må truleg ha 1500 fagansvarlege for å dekkje heile leksikonet, så det står framleis att ein del rekruttering.

1183 av dei klokaste hovuda i landet oppdaterer leksikonet. Fleirtalet er forskarar ved universiteta.

Frå heile landet, for heile landet

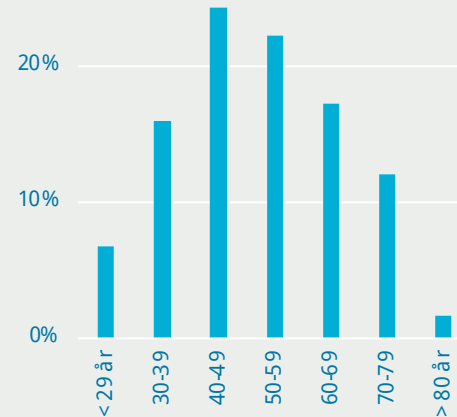
No blir den norske kunnskaps-historia skriven av sterke fagmiljø frå alle landsdelar. Definisjonsmakta i Store norske leksikon er spreidd til fagansvarlege og fagmedarbeidarar frå alle universiteta og andre kunnskapsmiljø landet rundt.

1183 fagansvarlege
1. januar 2024.

Tal fagansvarlege i Store norske leksikon per år frå 2009.

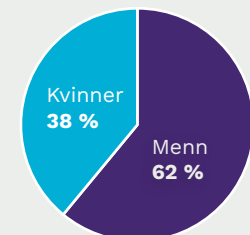
Det har blitt rekruttert 100-250 nye fagansvarlege kvart år dei siste åra. Samtidig er det rundt 50-100 fagansvarlege som må trekkje seg kvart år. Likevel stiger talet på fagekspertar jamt.

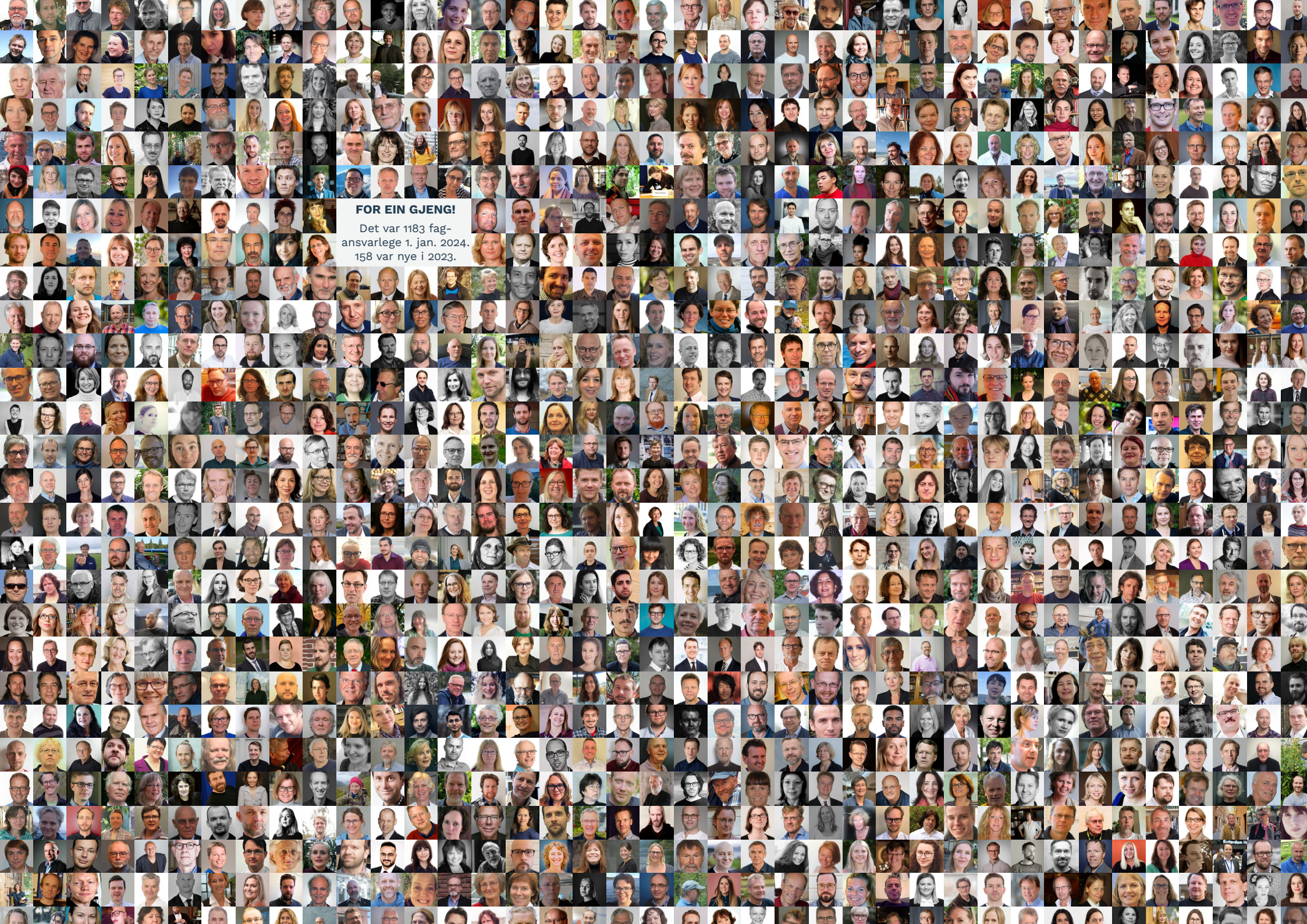

1. januar 2024 hadde leksikonet 1183 fagansvarlege og fagmedarbeidarar.

38 prosent er kvinner; det er for få, men likevel mange fleire enn i andre liknande prosjekt, og det er framgang frå tidlegare år.

Snittalderen er 54 år, litt lågare for kvinnene. Den yngste er 19 år, den eldste er 91.

FOR EIN GJENG!

Det var 183 fag-
ansvarlege 1. jan. 2024.
158 var nye i 2023.

Store norske leksikons historie

NASJONAL BØLGE FRA 1905

Det begynte med *Illustreret norsk konversationsleksikon*, utgitt fra 1906 til 1913. En ung nasjon trengte et eget oppslagsverk som viste verden sett med norske øyne. Suksessen dannet grunnlaget for nye utgaver under navnet *Aschehous Konversationsleksikon*.

Hovedkonkurrenten ble *Gyldendals konversationsleksikon* med en folkelig profil, lavere pris og mer praktisk stoff. Andre leksikon som *Kringla Heimsins*, *Nyco ettbindsleksikon* og *Norsk familiebok* vitner om tøff konkurranse. De motkulturelle *Arbeidernes Leksikon* og *Norsk allkunnebok* viser at sjangeren også ble en arena for kunnskapskamp og språkkamp.

LESIKONGULLALDER FRA 1978

Leksikon var god butikk, og det sies at Norge var landet med flest leksikonsett per innbygger. Men å lage leksikon er kostbart.

I 1975 slo Aschehoug og Gyldendal sine leksikon- og ordbokavdelinger sammen i det nyopprettede Kunnskapsforlaget. Driften ble svært lønnsom i konkurranse med leksikon fra Cappelen, Tiden, Damm og Pax. Første utgave av *Aschehoug og Gyldendals Store norske leksikon* kom ut i 1978-1981, og de neste tjue årene ble en gullalder for leksikonet.

SNL.NO FRA 2000

Da Store norske leksikon kom på nett i 2000, ble digitale abonnementer solgt parallelt med papirutgivelser: snl.no var en av de første norske nett-tjenestene med betalingsmur. Men i møte med Wikipedias gratis og brukergenererte innhold var det ikke lett å selge kunnskap, verken digitalt eller

på papir. I 2009 ble snl.no relansert som et gratis og reklamefinansiert leksikon hvor redaksjonell kontroll og signerte artikler ble kombinert med brukermidvirkning. Heller ikke dette viste seg å gi et økonomisk grunnlag for videre drift, og i 2010 annonserte Kunnskapsforlaget at de ville avvikle hele leksikonet.

EID OG OPPDATERT AV AKADEMIA

Mange hadde likevel troen på nasjonalleksikonet. Finansiert av Stiftelsen Fritt Ord og Sparebankstiftelsen DNB ble det etablert en ny organisasjon og redaksjon i 2011 som ga leksikonet fart og tillit på nett. Våren 2014 ble det etablert en statlig støtteordning for nettleksikon, og høsten 2014 tok universitetene kollektivt ansvar for leksikonet gjennom Foreningen Store norske leksikon.

I 2024 - etter 118 år med kunnskapsdugnad og med en modell som kombinerer åpenhet og medvirkning, fart og faglighet - står Store norske leksikon i en særstilling blant leksika i Europa.

I 2010 gav Kunnskapsforlaget opp å drive Store norske leksikon videre, og i 2011 fikk leksikonet en ny, ung og energisk redaksjon. *Faksimile fra Aftenposten, mars 2012.*

Milepæler i den norske leksikonhistorien

- 2023 114 millioner leste artikler og mer enn 3 millioner unike brukere de fleste måneder. 1183 fagansvarlige.
- 2020 Første gang over 100 millioner leste artikler på ett år. 82 000 artikler oppdatert. SNL overtar nynorskleksikonet *Allkunne*.
- 2019 Samarbeidsavtale med Den Store Danske og Trap Danmark. Disse danske organisasjonene tar i bruk SNL-teknologi.
- 2015 Første driftsår for foreningen *Store norske leksikon*, med universitetene og andre organisasjoner som medlemmer.
- 2014 Stortinget etablerer tilskuddsordning for nettleksika.
- 2011 Ny redaksjon og organisasjon. snl.no blir reklamefritt og avkommersialisert.
- 2010 Kunnskapsforlaget gir opp å drive leksikonet. Fritt Ord og Sparebankstiftelsen DNB tar over.
- 2009 snl.no blir en gratis, reklamefinansiert tjeneste.
- 2005-2007 Siste utgave av papirleksikonet *Aschehoug og Gyldendals Store norske leksikon*.
- 2000 snl.no lanseres, med betalingsmur.
- 1978 Første utgave av *Aschehoug og Gyldendals Store norske leksikon*.
- 1975 Aschehoug og Gyldendal slår sammen leksikonvirksomhetene sine og etablerer Kunnskapsforlaget.
- 1933 *Gyldendals konversationsleksikon*, første utgave.
- 1906-1913 *Illustreret Norsk Konversationsleksikon*, første utgave av *Aschehous konversationsleksikon*.
- 1905 Aschehoug starter arbeidet med Norges nye nasjonalleksikon.

Internasjonalt samarbeid

Store norske leksikon har etablert ein modell for eigarskap, drift og produksjon som er unik i verda. Fleire ønskjer å lære av den norske leksikonmodellen, og SNL-redaksjonen har teke internasjonale leiarship. Vi har sterk tru på at internasjonalt samarbeid både vil styrkje SNL og bidra til å eksportere ein modell som norsk akademia og andre kan vere stolte av. I 2024 samlar vi alle leksika i verda til konferanse i Oslo.

SAMARBEID MED DANMARK

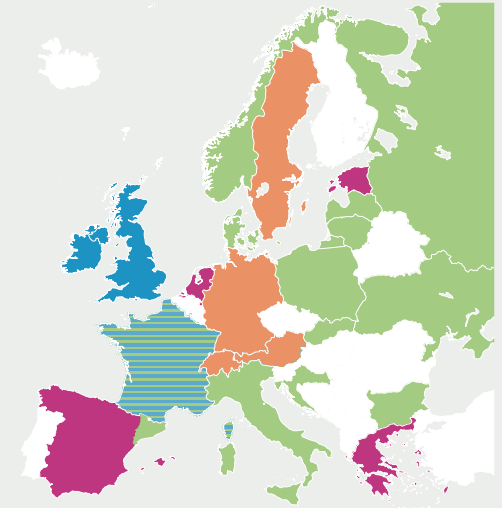
SNL har eit svært tett samarbeid med det danske nasjonalleksikonet Lex.dk. Det danske leksikonet har same redaksjonelle modell som SNL, brukar SNL-teknologi og SNL er ansvarleg for teknisk drift av nettsidene.

Den Store Danskes historie er ganske lik SNLs: I 2017 gav danske Gyldendal opp å drive leksikonet. Samfunnsdebatten etter nedstenginga av Den Store Danske var òg ganske lik

debatten kring SNL i 2010 og 2011, med eitt viktig unntak: I 2017 og 2018 var det ingen som tvilte på at samfunnet har bruk for eit fagredigert og kvalitetssikra leksikon. I Danmark tok redningsaksjonen for leksikonet berre nokre månader, fordi ein kunne basere seg på «den norske model» frå SNL.

Foreningen Lex.dk vart etablert i 2019 og er nesten identisk med SNL. Medlemene er Danske Universiteter, Gads fond, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og danske Gyldendal.

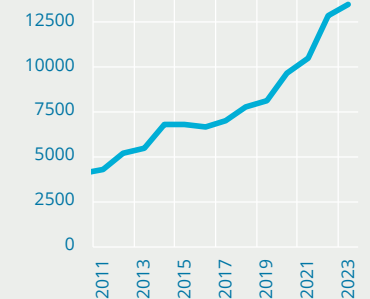
I 2020 vart Den Store Danske og ei rekkje andre leksikon lanserte på den nye plattformen lex.dk. Lex.dk blir drifta og utvikla av SNL, finansiert av danske midlar. Samarbeidet gjev økonomiske fordelar for SNL, men opnar òg for redaksjonelt og organisatorisk samarbeid. Vi meiner at dette er ein modell som står støtt i god nordisk tradisjon for fellesskapsløysingar, og vi gler oss til å samarbeide vidare med systerorganisasjonen sør for Skagerrak!

Tilgang til kvalitetssikra oppslagsverk i Europa

Store norske leksikon i media

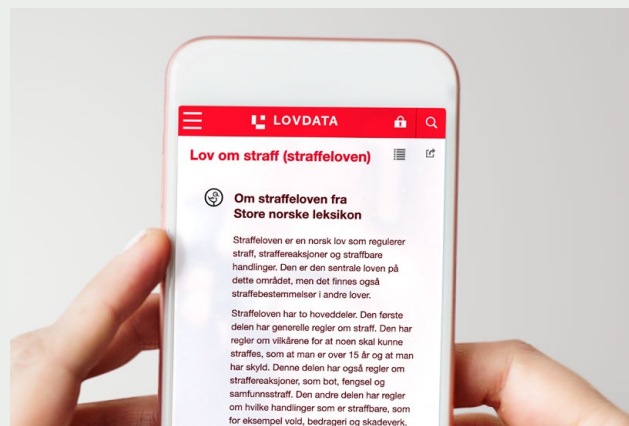

Store norske leksikon blir sitert i media kvar einaste dag, året rundt. I media blir Store norske leksikon primært brukt som kjelde og leverandør av bakgrunnsfakta til redaksjonane.

Satsinger i 2023 og 2024

De siste årene har vi hentet inn mange oppslagsverk som har blitt en del av SNL. Noen eksempler er Bunadleksikon, Krydderleksikon, Norsk presses historie, Jusleksikon.no og Arkitekturleksikon, og ikke minst nynorskleksikonet Allkunne. Dessuten holder vi på å slå sammen artikler fra Norsk biografisk leksikon med SNL-artiklene; det tar sin tid, men resultatet blir bedre og mer oppdaterte biografier om kjente norske kvinner og menn.

Nytt for oss er samarbeid med aktører som får innhold fra oss og formidler det ut til brukerne på sin egen plattform.

De fleste lovene på lovdata.no innledes nå med en kort introduksjonstekst fra Store norske leksikon.

SAMARBEID MED LOVDATA

I 2023 innledet vi et samarbeid med Lovdata av denne typen. Lovdata publiserer alle norske lover, og nå får alle lover en innledende forklaring fra SNL som gir bakgrunn og kontekst. Etter hvert skal vi også få på plass forklaringer av vanskelige ord i lovtekstene - da vil man kunne klikke på ord man ikke forstår og få opp SNLs forklaring på hva det betyr.

MEDISINSKE PRØVESVAR

Juss er et samfunnsområde som er relevant for alle, men som kan være vanskelig å finne fram i for vanlige folk. Det samme gjelder helse. SNL er allerede Norges mest brukte nettsted om medisin og helse. For å være enda nyttigere har vi inngått et samarbeid med Helsenorge om å levere forklaringer til medisinske prøvesvar. Nasjonal prøvesvartjeneste skal gi alle svar på blodprøver og andre prøver, og nå lager vi forklaringer på hva alle kodene og forkortelsene betyr. For eksempel kan koden «B-Leukocytter» virke kryptisk for mange, og da er det nyttig med en forklaring fra SNL om hva det betyr.

AUTOMATISERING

Mange av artiklene i SNL ligner på hverandre. Alle kommuner har folketall og kommunevåpen, alle organisasjoner har en daglig leder, alle land har et flagg og en plassering i verden, og alle grunnstoffer har symbol og atomnummer. Derfor kan en god del av innholdet vårt oppdateres samlet, og en del av det kan også genereres delvis automatisk. Vi har jobbet mye med dette de siste par årene og har blant annet eksperimentert med maskingenerert prosa. Automatisert oppdatering av artikler frigjør tid og hever kvaliteten.

I 2023 lagde vi mange hundre nye kart til artiklene om land, fylker og kommuner. Gode kart er en viktig del av et leksikon. I 2024 skal vi lage nye topografiske kart for alle land i verden – det har ikke blitt gjort på norsk siden 1990-tallet!

EFFEKTIVISERING

Å holde SNLs omfattende innhold oppdatert krever både tid og kompetanse. Vi trenger stadig flere fagansvarlige for å dekke alle kategoriene i leksikonet, men dette krever også mer oppfølging fra redaksjonen, i tillegg til at honorarutgiftene øker.

Antall fagansvarlige øker raskt, uten at redaksjonen utvides - i 2023 rekrutterte vi 158 nye fagansvarlige. SNL-redaktørene har gjerne ansvar for mellom 10 000 og 20 000 artikler hver, og til sammen koordinerer de 1183 fagansvarlige. SNL er en liten redaksjon, der de aller fleste oppgavene gjøres av redaktørene. De fleste i redaksjonen har derfor oppgaver innen ledelse, økonomi, administrasjon, teknisk utvikling og kommunikasjon i tillegg til redaktøransvaret.

For å bli mer effektive, uten at det går ut over kvaliteten, jobber vi fortløpende med å lage bedre systemer og rutiner og nyttig statistikk. Vi avholder dessuten jevnlig kurs for de fagansvarlige, noe som er mye mer effektivt enn at all opplæring skjer enkeltvis av den enkelte redaktør.

BEDRE TILGJENGELIGHETEN

Det varierer veldig hvor mye leserne våre kan på forhånd om de temaene de leser om. Det å gjøre kunnskap tilgjengelig for alle er jo grunnlaget for alt vi driver med, og vi vet godt at en av våre utfordringer er at innholdet ofte er for komplisert. Storsatsingen Lille norske leksikon springer ut av dette, og vi ser frem til å kunne gi et mye bedre tilbud når det nye verket er lansert.

Studenter er en viktig målgruppe for SNL, men av og til er de også med på å bidra selv. På NTNU har vi i mange år hatt et prosjekt der studenter på nanoteknologi bidrar med å skrive tekster til leksikonet, og så blir tekstene kvalitetssikret og kontrollert av professoren som er fagansvarlig på feltet. Redaksjonen bistår med opplæring av studentene og styring og oppfølging av hva som skal skrives. Det er et nyttig og inspirerende samarbeid for både oss og dem. Særlig er det motiverende for studentene å bli registrert som forfattere av artikler i leksikonet. Bildet viser «Kunnskapsdepartementet», skrivegruppa i Timini, som er linjeforeningen for nanoteknologi ved NTNU.

På Operasjon Dagsverk pleier SNL-redaksjonen å ha en del elever som kan hjelpe oss med et nytt og yngre blikk på artiklene våre. Elever i videregående skole er en viktig målgruppe for oss, og det er nyttig å møte dem man skal skrive for. De har gode og kloke innspill og minner oss på hva slags perspektiv vi skal ha når vi forklarer kompliserte begreper. Dessuten er det veldig hyggelig! I 2023 hadde vi åtte OD-elever mellom 16 og 18 år. De hadde sagt på forhånd hvilke fag de var mest interessert i, og så ble de fordelt mellom redaktører ut fra dette. Elevene fikk lese artikler og komme med innspill, både på hvordan begreper var forklart, på ord som de mente var ukjente eller gammeldagse, og på hva de syntes manglet i leksikonet. Vi satt igjen med gode ideer, nyttige notater og masse inspirasjon.

NORGES STØRSTE OPPSLAGSVERK OM FORNAVN

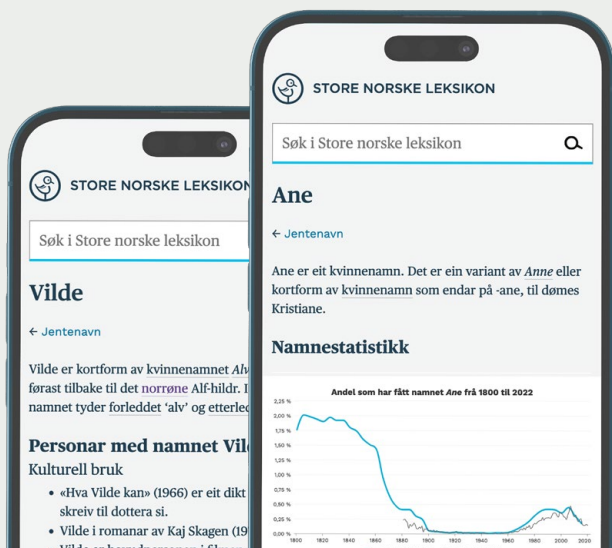
I 2023 fullførte vi prosjektet der professor emeritus Gulbrand Alhaug ved Universitetet i Tromsø publiserte artikler om 5800 fornavn. Dette er det mest omfattende norske oppslagsverket om navn noensinne: Om artiklene hadde blitt gitt ut i bokform, ville de tilsvarv rundt fire store bøker på 500 sider hver.

VERDENS FLAGG

Man skulle tro at nasjonalflagg er godt standardisert og dokumentert. Slik er det ikke: Noen få land har vel-dokumenterte standarder for flagg, de fleste har ikke. I 2023 ryddet vi kraftig i artiklene om alle verdens flagg, og fikk nyskrevne tekster som forklarer bakgrunnen og historien bak flaggene.

MIDTØSTEN

Konflikten mellom Hamas og Israel utløste høsten 2023 et stort behov for bakgrunnsinformasjon om Israel, Palestina og den politiske historien. SNL hadde allerede mange artikler som gir god kontekst og bakgrunn. I 2023 publiserte vi den første norske oversettelsen av Hamas' prinsippprogram.

Organisasjonen

Foreininga Store norske leksikon hadde fyrste heile driftsår i 2015, og leksikonet fekk då igjen ein solid grunnmur. Medlemene er universiteta og andre kunnskapsinstitusjonar.

Foreininga Store norske leksikon skal bidra til at medlemenes kompetanse i heile det norske kunnskapsuniverset blir synleg og tilgjengeleg i ei brei demokratisk offentlegheit. Leksikonet er ein kunnskapsdugnad, og difor er foreiningsforma godt eigna: ei sjøveigande samanslutning som skal fremje eit felles føremål.

MEDLEMER

Det er 21 medlemmer i foreininga. Alle dei ti universiteta er medlemmer, i tillegg til to høgskular og ni andre typar organisasjonar. Sjå medlemsliste på side 3.

I 2023 vart Høgskolen i Østfold teke opp som medlem i foreininga. Musikkhøgskolen gjekk ut som medlem.

STYRET

Leksikonet blir leia av eit styre som er vald av årsmøtet i foreininga. Knut Olav Åmås, direktør i Fritt Ord, har vore styreleiar sidan 2016.

Fleire styremedlemmer er sentralt plasserte ved ulike universitet: Rektor Margareth Hagen (UiB), professor Gro Bjørnerud Mo (UiO), kommunikasjonssjef Hanne Karde (UiT), professor Helge Holden (NTNU) og førsteamanuensis Sofie Høgestøl (UiO) er tilsette ved universiteta. I tillegg sit kommunikasjonssjef Line Gaare Paulsen (IKT Norge) og tilsettrepresentant Anne Eilertsen i styret.

REDAKSJONEN

Erik Bolstad har vore sjefredaktør og dagleg leiar for foreininga sidan 2016.

I løpet av 2023 var det 21 personar som var tilsette i redaksjonen, fordelt på 16,1 årsverk. Snittalderen i redaksjonen var 40 år i 2023. Redaktørane har variert fagleg bakgrunn frå mellom anna journalistikk, matematikk, teknologi, sosiologi, leingi, musikkvitenskap, historie, medisin og litteratur.

I 2022 starta arbeidet med å lage Vesle norske leksikon (sjå side 8-9), og vi fekk tre nye tilsette som har arbeidd med satsinga frå 2023.

I løpet av 2023 starta Cecilie Bækkedal Sonnenberg (biolog) og Selma Evenstad (lege og illustratør) i redaksjonen. Gunn Hild Lem, Unni Vik og Audun Rugstad slutta i løpet av året.

ØKONOMI

Inntektene i 2023 var på 32,7 mill. kr: 52 prosent var medlemskontingentar, 19 prosent statstilskot, 7 prosent sal av utviklingstenester, 22 prosent andre inntekter (m.a. tilskot til Vesle norske leksikon).

Utgiftene var 32,9 mill. kr: 68 prosent til innhald, 27 prosent utvikling og distribusjon, 7 prosent driftskostnader (lokale, adm., m.m.).

Underskotet vart 0,2 mill. kr, omtrent som budsjettert.

Knut Olav Åmås

STYRELEIAR
FRITT ORD

Margareth Hagen

STYREMEDLEM
UIB

Hanne Karde

STYREMEDLEM
UIT

Helge Holden

STYREMEDLEM
NTNU

Gro Bjørnerud Mo

STYREMEDLEM
UIO

Sofie Høgestøl

STYREMEDLEM
UIO

Line Gaare Paulsen

STYREMEDLEM
IKT NORGE

Anne Eilertsen

REDAKTØR
STYREMEDLEM

Erik Bolstad

SJEFREDAKTØR
DAGLEG LEIAR

Ola Nordal

REDAKSJONSSJEF

Kjersti Kanestrøm Lie

ORGANISASJONSSJEF
REDAKTØR

Mari Paus

REDAKTØR

Åsmund Gram Dokka

REDAKTØR
KOMMUNIKASJON

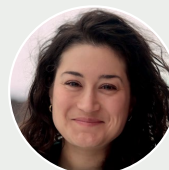
Ida Scott

REDAKTØR

Kjell-Olav Hovde

REDAKTØR

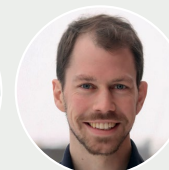
Mina Hennum Mohseni

REDAKTØR

Tomaris Semet

REDAKTØR

Halvard Hiis

REDAKTØR

Marit M. Simonsen

REDAKTØR

Selma Evenstad

ILLUSTRATØR
REDAKTØR

Håvard Ringsejven

REDAKTØR

Line M. Berteussen

REDAKTØR
(PERMISSJON)

Guro Djupvik

PROSJEKTLEIAR
LILLE NORSKE

Kristine Magnesen

REDAKTØR/KOMM.
LILLE NORSKE

Elen Zickfeldt

REDAKTØR
LILLE NORSKE

Anja Edwards

RED.-SEKR.
LILLE NORSKE

Store norske leksikon i tal

196 890

artiklar

per 1. januar 2024

3 527 258

lesarar i månaden

i januar 2023

531 544

lesne artiklar per dag

På kvardagar vart det i snitt lese
over 400 000 artiklar per dag i 2023

51 711

biografiar

per 1. januar 2024

217 339

bilete

per 1. januar 2024

5 270

forfattarar

per 1. januar 2024

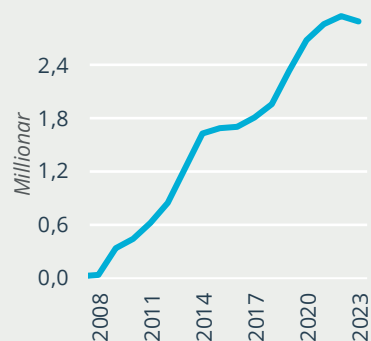
1 183

fagansvarlege

per 1. januar 2024

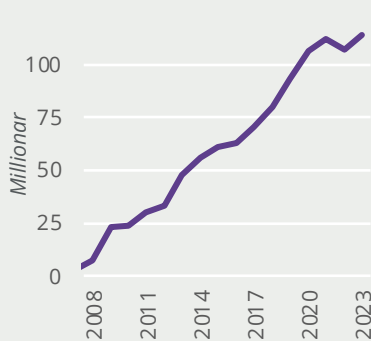
UNIKE BRUKARAR I MÅNADEN

I 2023 var det i snitt 2,9 millionar unike brukarar i månaden. Det var totalt 27,2 millionar unike brukarar i året.

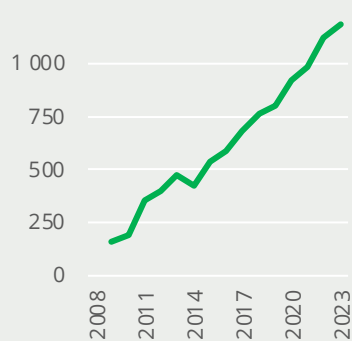
LESNE ARTIKLAR

I 2023 vart artiklane i Store norske leksikon lesne til saman 114 mill. gonger, 7 prosent auke frå året før, og ny rekord.

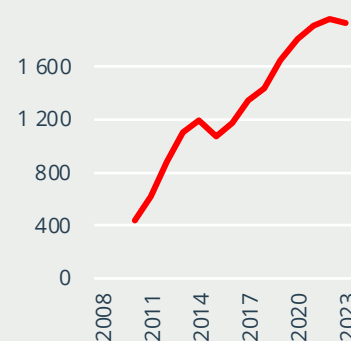
FAGANSVARLEGE

Ved inngangen til 2024 var det 1183 fagansvarlege. I 2023 vart det rekruttert 153 nye. Mange gjekk ut fordi dei ikkje hadde vore aktive på ein stund.

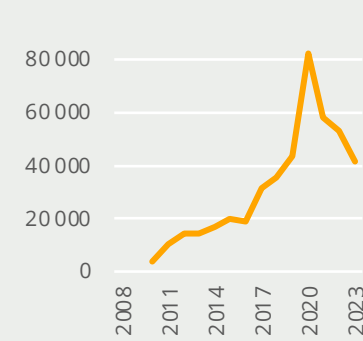
AKTIVE BIDRAGSYTARAR

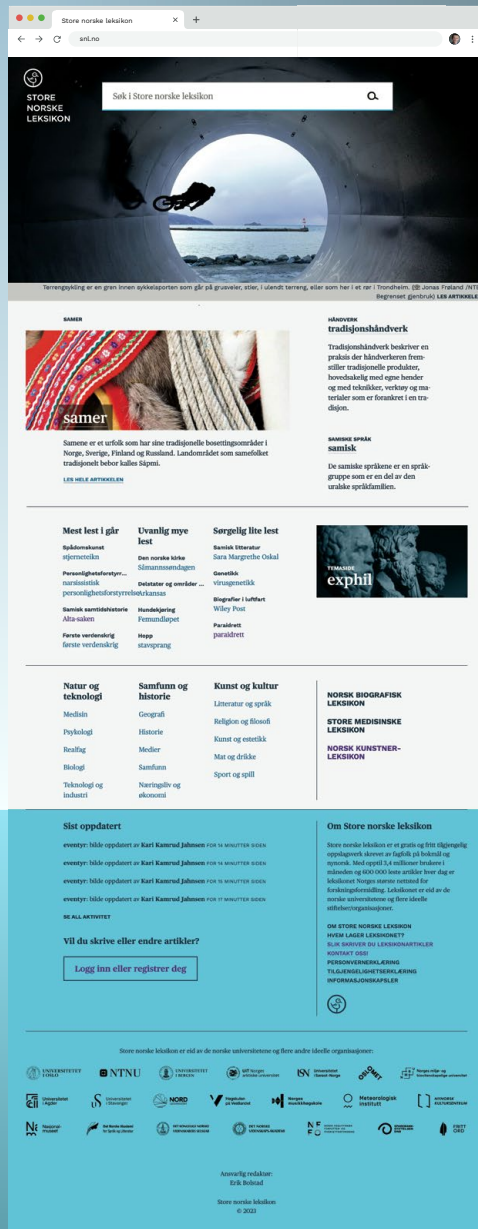
I 2023 var det 1929 aktive bidragsytarar i leksikonet, 59 prosent var friviljuge som ikkje er formelt tilknytte leksikonet.

OPPDATERTE ARTIKLAR

I 2023 vart det oppdatert 41 639 artiklar, ein nedgang frå dei tre åra før (storprosjektet med å oppdatere «alt»), men kraftig auke samanlikna med tidlegare år.

STORE NORSE LEKSIKON har på få år blitt ein av dei mest brukte norske nettstadene, med fleire lesarar enn dei fleste norske avisene. Leksikonet er Noregs største nettstad for forskingsformidling.

Fagansvarlege skriv innhaldet i Store norske leksikon. Ein fagansvarleg er ein handplukka fagperson som forvaltar ein liten del av leksikonet, og dei fleste er forskarar ved universiteta.

Store norske leksikon er den største og mest brukte norske nettstaden for kvalitetssikra kunnskap. Leksikonet har opp til 3,5 millionar unike brukarar i månaden, og i snitt blir artikklane lesne 400 000 gonger på kvardagar*. 36 prosent av befolkninga seier sjølv at dei er innom snl.no minst kvar måned, blant dei yngste er talet 83 prosent**.

Leksikonet blir gjeve ut av foreininga Store norske leksikon. Medlemene i foreininga er alle dei norske universiteta, høgskular og andre ideelle organisasjonar.

* Kjelde: Google Analytics

** Kjelde: undersøking utført av Opinion AS i januar/februar 2024, sjå side 7

Framsidedfoto av Jonas Frøland / NTB.

Ein BMX-syklar ved fjorden i Trondheim.